

Predmet IT-98-32-A, Tužilac protiv Mitra Vasiljevića

Transkripcija i redaktura transkripta: Fond za humanitarno pravo, 15.decembar 2005.

Ponedjeljak, 17. septembar 2001.

Svedok Ib Jul Hansen

Svedok VG-55

Svedok VG-116

Svedok Mevsud Poljo

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.30 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA HANT: Molim vas, prozovite Predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. *Predmet IT-98-32-T, Tužilac protiv Mitra Vasiljevića.*

SUDIJA HANT: Gospodine Grum (Groome), imamo, otprilike, pet zahteva koji bi trebalo da se razreše, a bojim se da ćete morati da mi objasnite šta tačno mislite o predlogu Odbrane o tome da mogu dokazati da su Muslimani napadali Srbe. Kada bi bilo najbolje da to raspravimo?

TUŽILAC GRUM: Nakon ovog svedoka, časni Sude.

prevodilac: Molim vas mikrofon.

TUŽILAC GRUM: Nakon ovog svedoka, časni Sude.

SUDIJA HANT: U redu, onda. Sada ćemo da nastavimo sa ovim svedokom.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC GRUM

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Istražitelju Hansen (Ib Jul Hansen), prošle nedelje ste svedočenje završili opisom postupka prikazivanja niza fotografija za prepoznavanje svedocima VG-87 i VG-78?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li se sećate svoga svedočenja?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Sećam se.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Želeo bih da vam skrenem pažnju na sledeće: da li ste u nekom trenutku pokazali taj niz slika svedoku pod pseudonimom VG-101?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da. Jesam.

TUŽILAC GRUM: Zamolio bih da se svedoku pokaže dokazni predmet broj 55-VG-101. Jedna napomena Sudu: tokom vikenda smo reorganizovali registrator sa dokazima, tako da se sada svi ovi predmeti nalaze pod tabulatorom 55, časni Sude.

SUDIJA HANT: Zahvaljujem vam se.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Istražitelju Hansen, da li je to niz slika za prepoznavanje koje ste pokazali svedoku VG-101?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jeste. Taj niz slika sam pokazao svedoku 21. marta 2001. godine.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su te fotografije pred vama originalni primerci fotografija koje ste svedoku prikazali u tom nizu?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesu.

SUDIJA HANT: Ta činjenica nije ni malo sporna. Zašto svaki svedok mora da objašnjava svaku činjenicu kada ni jedna nije sporna?

TUŽILAC GRUM: Pokušavam da uspostavim osnov da se taj predmet uvede kao dokaz.

SUDIJA HANT: Da. Ali zašto on nije predat tada? Pitao sam vas o tome i ranije, ali vi ste rekli da želite da sačekate svedoka. Zašto kada ništa nije osporeno? Hajde da uvodimo stvari u proceduru kada za to imamo uslove.

TUŽILAC GRUM: Ako mogu da časnom Sudu objasnim svoju nameru? Nakon što postavim osnovu, pokazaću fotokopije u boji. Fotokopije će biti podnete u sudske spise u isto vreme i bez prigovora Odbrane, o čemu sam se već dogovorio sa gospodinom Domazetom.

SUDIJA HANT: Jedna po jedna fotografija.

TUŽILAC GRUM: Ne, časni Sude ...

SUDIJA HANT: Odlično. Hajde da nastavimo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste u nekom trenutku pokazali ovaj niz fotografija svedoku VG-105?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC GRUM: Zamoliću da se svedoku pokaže dokazni predmet broj 55-VG-105.

SUDIJA HANT: Zar ne biste mogli da mu pokažete sve dokazne predmete odjednom?

TUŽILAC GRUM: Imamo još samo jedan, časni Sude. Ukoliko želite, možemo sada da ga pokažemo svedoku.

SUDIJA HANT: Ako postoji išta na čemu se gubi vreme, onda je to ovakvo postupanje.

SVEDOK HANSEN: Ovo su fotografije pokazane svedoku VG-105 23. marta ove godine.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je za dva svedoka sprovedena različita procedura?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jeste. Razlog za sprovođenje drugačije procedure je bio to što nam je nestalo fotografija za pokazivanje. Procedura je bila sledeća: svedok bi pogledao niz fotografija, pokazao bi ako prepoznaje neku osobu, a zatim bi se potpisao na poledini slike.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je u njihovoj izjavi zabeleženo koju fotografiju su odabrali?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je ista ta procedura poštovana i pri prikazivanju fotografija svedocima VG-13 i VG-59?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zamoliću da se svedoku pokaže dokazni predmet 55-VG-13.

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, to je niz fotografija koje sam pokazao svedocima 21. jula 2000. godine kao i 13. maja 2000. godine.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, sada bih u sudske spise podneo sve dokumente koji su označeni kao dokazni predmeti pod brojem 55. Svaki od njih je obeležen posebnim sufiksom: VG-87, VG-78, VG-101, VG-105 i VG-13. Takođe bih Sudu podneo i fotokopije u boji svih ovih dokaznih predmeta koje podnosim u spise. Gospodin Domazet se složio sa tim da se ove fotokopije u boji prihvate umesto originala. Ukoliko časni Sud poželi da ispita originalne dokumente, ja ih imam sa sobom.

SUDIJA HANT: Dakle, oko toga ste postigli sporazum?

TUŽILAC GRUM: Jesmo, časni Sude.

SUDIJA HANT: Uredu. Oni će to biti dokazni predmeti 55, uz sufikse: 87, 78, 101, 105 i 13.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Istražitelju Hansen, da li ste tokom vašeg rada na ovom predmetu u nekom trenutku otputovali za Višegrad da bi ste pregledali zdravstvenu dokumentaciju vezanu za ovaj Predmet?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas da Pretresnom veću kažete kada je to bilo?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: To sam učinio 1. novembra 2000. godine, zajedno sa istražiteljem Iua (Iwa), višom zastupnicom Tužilaštva Džoanom Korner (Joanna Korner) i prevodiocem.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koga ste posetili u Višegradu u vezi sa tom zdravstvenom dokumentacijom?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Posetili smo, najpre, gospodina Domazeta, a zatim i doktora Moljevića koji je trebalo da doputuje u Višegrad iz Užica.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I da li ste se i sastali sa doktorom Moljevićem?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesmo, sastali smo se.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li vam je on pokazao dokumentaciju za koju je tvrdio da predstavlja zdravstvenu dokumentaciju gospodina Mitra Vasiljevića?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, jeste.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste, prilikom tog susreta, sa sobom imali sudski nalog koji vam je davao ovlašćenje da tu dokumentaciju zaplenite?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da. Imali smo sudski nalog.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I da li ste zaplenili tu dokumentaciju?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesmo. Zaplenili smo je 1. novembra 2000. godine.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Časni Sude, sada bih zamolio da se svedoku pokaže ova velika plavi registar. Istražitelju Hansen, da li prepoznajete taj veliki plavi registar?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Prepoznajem ga. To je jedan od dva registra koje smo zaplenili 1. novembra 2000. godine.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zamolio bih vas da pogledate naslovnu stranicu tog registra, unutra imamo njenu fotokopiju. To je dokazni predmet broj 13 ... To jest, to je predmet Tužilaštva broj 136. Da li prepoznajete šta je to?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: U pitanju je stranica broj 1014. Na njenom vrhu piše ime optuženog, Mitra Vasiljevića, napisano ćirilčnim pismom.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste vi, lično, fotokopirali tu stranicu iz velikog plavog registra?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li biste mogli da pronađete original te stranice, ukoliko Sud to zatraži?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, mogao bih.

SUDIJA HANT: Mislim da to ne moramo sada da vidimo. Ali, mislim da je važno da znamo kako glasi naslov zadnjeg stupca. U pitanju je vremenska odrednica.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, mi ćemo da dostavimo službeni prevod svih ovih dokumenata.

SUDIJA HANT: Da, ali do sada nam je pokazana samo fotokopija delova dokumentacije koji se odnose na gospodina Vasiljevića. Ti delovi ne sadrže naslove, mada većinu njih možemo da naslutimo. Naslov sa vremenskom odrednicom na kraju može i ne mora da bude važan, ali bismo mi ipak morali da znamo šta tačno piše u tom naslovu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Istražitelju Hansen, da li ste vi fotokopirali celu stranicu na kojoj se pojavljuje ovo ime?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Uključujući tu i sve naslove koji su bili na vrhu stranice?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da. Prema ovom registru na naslovnoj stranici piše godina 1992, radi se o azbučnom sistemu na ćirilici koju ja ne umem da čitam. Uz pomoć prevodioca koji je bio u našem timu, pod slovom "V" smo pronašli ime gospodina Vasiljevića, kao i datum 14. jun.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste toga dana zaplenili još jedan registar?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da. Zaplenili smo još jedan registar plave boje, ali nešto manjeg obima.

TUŽILAC GRUM: Zamoliću da se svedoku sada pokaže ovaj tanji plavi regulator. Unutra se nalazi fotokopija koja označena kao dokazni predmet broj 137.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li prepoznajete taj tanki plavi regulator?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Prepoznajem ga.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li da nam kažete šta je to?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: U pitanju je tanki plavi registrator, u njemu je sve pisano rukom. I taj registrator smo takođe zaplenili 1. novembra 2000. godine. Naslovna strana je ispisana ćirilicom, ne sećam se tačno teksta, ali mislim da ima veze sa pacijentima koji su sa ratišta primljeni u bolnicu. Na naslovnoj stranici je takođe ispisan i datum, 6. april 1992. godine.

TUŽILAC GRUM: Zamolio bih vas da pogledate dokazni predmet, odnosno dokument Tužilaštva broj 137, na unutrašnjoj korici. U pitanju je fotokopija. Časni Sude, vidim da Optuženi ima problema sa svojim slušalicama.

SUDIJA HANT: Gospodine Vasiljević, da li možete da pratite suđenje? Da li sada možete da pratite suđenje? Da. Dobro. Nastavite, gospodine Grum.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zamolio bih vas da pogledate dokument Tužilaštva broj 137. Da li je to fotokopija relevantne stranice iz tog tankog plavog registratora koju ste vi napravili?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li na toj fotokopiji stranice nalazi ime Optuženog, Mitra Vasiljevića?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Nalazi se. Pod brojem 188, na latinici je napisan datum "14. jun 1992. godine", a zatim broj 2.135. Mislim da je u pitanju vreme prijema. Zatim piše, "Vasiljević Mitar", a u stupcu za unos datuma i mesta rođenja piše 1954. godina, Višegrad. Zatim imamo dijagnozu i informaciju o tome ko ga je doveo u bolnicu i odakle je došao. Došao je iz TO Višegrad, što znači "Teritorijalna odbrana Višegrad". U poslednjem stupcu piše ko je obavešten o njegovom prijemu u bolnicu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U redu. I ko je obavešten o njegovom prijemu u bolnicu?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: SUP, što znači policija i vojna policija. Zatim su upisane trocifreni broj 985 koje možda predstavljaju broj vojne pošte, ali nismo sigurni.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste tom prilikom, takođe, zaplenili dokument iz četiri dela, pod nazivom "zdravstvena dokumentacija"?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesmo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zamolio bih da se svedoku pokaže taj dokument iz četiri dela, kao i fotokopija dokumenta pod nazivom "dokument Tužilaštva broj 138". Da li prepoznajete šta je to? Da li prepoznajete taj originalni dokument?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, prepoznajem.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Recite nam šta je to?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: To je istorija ... Samo da vidim.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete da ga izvadite iz te fascikle kako biste ga bolje videli.

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: To je dokument u kom je napisano šta se dešavalo za vreme boravka gospodina Vasiljevića u bolnici, njegovo lečenje i tako dalje.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je dokument 138 fotokopija tog originala?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, Tužilaštvo bi sada podnelo u sudski spis dokazne predmete pod brojevima 136, 137 i 138. U pitanju su fotokopije originalne zdravstvene dokumentacije. Takođe ćemo sada da stavimo originale na raspolaganje Sudu, ukoliko Pretresno veće želi da ih pogleda.

SUDIJA HANT: Kada sam se bavio tim naložima, obavešten sam da je jedna od tih plavih knjiga bila pokrivena prašinom starom nekoliko godina. Mislim da je taj podatak relevantan i da bi trebalo da ga podnesete kao dokaz.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ne znam da li je u pitanju bilo preuveličavanje ili stvarna činjenica, ali o tome ću da pitam istražitelja. Istražitelju Hansen, možete li da nam opišete da li ova knjiga sada izgleda drugačije u odnosu na to kako je izgledala kada ste je zaplenili? Da li postoji razlika u njenom izgledu?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, postoji. Najpre, svakako, miris.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li to da nam opišete?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Pa, meni je bilo sasvim očigledno da su ti dokumenti dugo vremena bili skladišteni u ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I da ih niko nije dirao, zar ne?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Teško mi ja da to kažem, ali mislim da je to tačno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li se sećate da li su knjige bile pokrivena prašinom?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, bile su veoma prljave.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste te knjige, u određenom trenutku, predali holandskom forenzičkom institutu (The Netherlands Forensic Institute)?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, predali smo ih.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su te knjige ikada bile van poseda kancelarije Tužilaštva, osim perioda kada su bile date holandskom forenzičkom institutu?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Nisu. Knjige su bile zaključane u sefu, u području u kom je boravio naš tim.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pored tih ...

SUDIJA HANT: Mislim da ćemo morati da se njima bavimo grupu po grupu, a ne jedan po jedan. Vi ste podneli dokumente pod brojevima 136, 137 i 138, zar ne?

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, da li vi imate neki prigovor?

ADVOKAT DOMAZET: Ne, časni Sude.

SUDIJA HANT: Hvala vam. Oni će da budu zavedeni kao dokazni predmeti P136, 137 i 138.

TUŽILAC GRUM: Da li Sud želi da sada pogleda originale?

SUDIJA HANT: Obavestiću vas ako to bude bilo potrebno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste, osim ova dva registratora i zdravstvenih formulara, zaplenili još neke dokumente?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da. Ukupno smo zaplenili 12 različitih dokumenata.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste napravili spisak zaplenjenih dokumenata, nakon što ste ih zaplenili?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da. Dana kada smo zaplenili dokumente, ja sam napravio spisak dokumenata, a kopiju istog sam dao doktoru Moljeviću. Nije želeo da potpiše taj spisak.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zamoliću vas da Sudu opišete ostale dokumente koje ste tog dana zaplenili?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Takođe smo zaplenili i rendgenski snimak noge. Na snimku je pisalo: "Mitar Vasiljević".

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je na rendgenskom snimku pisao i datum?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Pisalo je: "14. jun 1992. godine". Takođe je bilo i laboratorijskih nalaza, kao i formulari o krvnoj grupi iz Opšte bolnice u Užicu. Na njima je pisalo: "15. jun". Među dokumentima je bilo i šest temperaturnih lista sa odeljenja ortopedije. Prvi datum na njima koji je mogao da se pročita je 14. jun 1992. godine. Zatim, tu je bila i otpusna lista za ponovljenu frakturu, na kojoj je pisao

datum 6. maj 1993. godine. Takođe je bila i otpusna lista od 28. jula 1992. godine, sa psihijatrijskog odeljenja užičke bolnice. Tu su bile i tri žute stranice koje su bile naslovljene kao lista terapije, zatim istorija bolesti iz bolnice u Užicu, odeljenje za ortopediju, sa datumom 14. jun 1992. godine. Među dokumentima je bilo i pismo pisano rukom i potpisano sa "Mitar Vasiljević". Pismo je bilo upućeno izvesnoj "doktorci Slavici" i nosi datum 13. jul 1992. godine. Zatim, tu je i uzorak, formular sličan ovome, osim što ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li mislite na predmet Tužilaštva broj 138?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da. To je bio formular sličan ovom, samo što se on koristi i danas.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: O rendgenskim snimcima ću još naknadno da vas pitam. Da li su svi ti dokumenti koji ste naveli još uvek u posedu kancelarije Tužilaštva?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesu. Svi se nalaze u ovom registratoru.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I dostupni su Pretresnom veću, ukoliko ono poželi da ih vidi, zar ne?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesu.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, vi ste nam obećali engleski prevod tih dokumenata.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da, časni Sude. Radne verzije prevoda se upravo pretvaraju u zvanične. Sada bih želeo da vam postavim par konkretnih pitanja o rendgenskom snimku. Možete li da nam, otprilike, opišete veličinu rendgenskog snimka?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Rekao bih da je, približno, veličine 25 sa 40 santimetara.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I rekli ste da je na dnu snimka zapisano ime optuženog?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je na njemu takođe bio i datum?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, 14. jun 1992. godine.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li vi ili kancelarija Tužilaštva danas imate taj snimak u svom posedu?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Nemamo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kod koga se nalazi taj rendgenski snimak?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Kod specijaliste, doktora Ivana de Grava (Yvan de Grave).

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je njemu rendgenski snimak dat kako bi izvršio neka ispitivanja?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM: Zamolio bih da se svedoku pokažu sledeći dokumenti Tužilaštva:17-1, 17-11, 17-12 i 17-13.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Istražitelju Hansen, skrenuo bih vam pažnju na dokument Tužilaštva broj 17-1. Da li prepoznajete šta je predstavljeno na fotografiji?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da. To je fotografija, zapravo to su dve sastavljene fotografije koje prikazuju Višegrad. U pitanju su slike snimljene iz vazduha.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li možete da nam kažete šta je predstavljeno na fotografiji koja je zavedena kao dokument Tužilaštva broj 17-11?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Na slici je prednji deo hotela "Višegrad" u Višegradu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li možete da nam kažete šta je predstavljeno na fotografiji koja je zavedena kao dokument Tužilaštva broj 17-12?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Na slici je restoran "Panos" koji se nalazi na samom ulazu u Višegrad.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I, na kraju, dokument Tužilaštva broj 17-13. Da li možete da nam kažete da li prepoznajete šta je predstavljeno na toj fotografiji?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Na toj slici je, takođe, restoran "Panos" u Višegradu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li sve ove fotografije verno i tačno prikazuju lokacije koje se na njima nalaze?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da. Ima samo jedna stvar sa fotografijom na kojoj se vidi snimak Višegrada iz vazduha.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: To je dokument Tužilaštva broj 17-1?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li da opišete na šta ste tačno mislili?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Pošto su u pitanju dve slike iz vazduha koje su spojene, može se videti mesto gde se one preklapaju, ista kuća se vidi dva puta.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zamolio bih da se fotografija prikaže na grafoskopu, kako bi istražitelj Hansen mogao da pokaže na koji deo fotografije misli. Molim vas da na nam pokažete deo fotografije na kojem se, možda, nalaze iste kuće dva puta?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Ovaj deo ... Upravo gde su fotografije spojene.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Osim toga, da li ova slika tačno i verno prikazuje grad Višegrad?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, onako kako on izgleda danas, 2001. godine.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, sada bih dokumente Tužilaštva pod brojem 17-1, 17-11, 17-12 i 17-13 podneo u sudske spise kao dokaze.

SUDIJA HANT: Ima li prigovora?

ADVOKAT DOMAZET: Nema, časni Sude.

SUDIJA HANT: Izvinite, mikrofona nije bio uključen. Ponoviću. To će biti dokazni predmeti P17-1, 17-11, 17-12 i 17-13.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, nemam više pitanja za ovog svedoka.

SUDIJA HANT: Izvolite, gospodine Domazet.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT DOMAZET

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospodine Hansen, odgovorili ste da su neki od ovih dokaza koje ste danas prepoznali bili predmet posebnog veštačenja Forenzičkog instituta u Holandiji, ako sam dobro razumeo.

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, tako je.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li možete reći koji od ovih dokumenata su bili predmet tog veštačenja?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Na dodatno veštačenje smo poslali samo jedan dokument kucan pisačom mašinom.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li su i ove dve plave knjige i ova velika koju ste nazvali "Registrator 1992. godine" i ova manja plava knjiga u koju je upisan datum prijema u bolnicu, 14. jun 1992. godine, da li su i oni bili predmet nekog veštačenja?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Vi ste bili, ako se ne varam, mislim da je bio 25. jun ove godine kada je izvršeno snimanje više mesta u Višegradu koja su relevantna za ovaj slučaj?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Ne sećam se tačnog datuma, ali čini mi se da je to tako. Koliko se ja sećam, to je bilo krajem juna.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Obišli ste i kuću u Pionirskoj ulici i prostoriju za koju svedoci kažu da su u njoj bili zatvoreni i zapaljeni. Da li je tako?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jeste. Posetili smo kuću pored potoka u Pionirskoj ulici.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste, možda, uzimali dimenzije te prostorije u kojoj su ljudi bili zatvoreni i zapaljeni, odnosno, da li imate dimenzije te sobe?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Ne, namam ih.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li su merene dimenzije kuće, te kuće u Pionirskoj ulici?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Ne, nisu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li su, u vreme kada ste tu kuću obilazili, postojali prozori na toj sobi prema potoku?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Izvinjavam se, da li mislite na prozorske okvire ili na otvore za prozore napravljene u zidu?

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Mislim na okvire prozora, jer na fotografiji se jasno vidi da postoje dva otvora, ali se ne vidi da li su u tim otvorima okviri prozora ili, uopšte, postoji prozor.

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Nemam tu fotografiju kod sebe. Koliko se ja sećam, u otvorima za prozore bilo je spaljeno drvo, takođe je u sobama bilo spaljene ili nagorele drvene građe. U podrumu su bila vrata sa katancem. Ne znamo šta je bilo iza tih vrata, ali ona su bila nova. Ta vrata nisu bila nagorela.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Tu govorite o vratima na toj prostoriji, u prizemlju ili podrumu? Prostoriji u kojoj su svedoci rekli da su bili zatvoreni?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Ne znam šta su svedoci rekli u sudnici.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Nisam mislio na svedočenje u sudnici, nego na ono šta su svedoci tada, možda, na licu mesta pokazivali, obzirom da su tada bili sa vama, koliko znam iz dokaza koje sam primio,

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Nisam sve vreme bio pored svedoka, tako da mislim da ja nisam prava osoba koja treba da odgovori na to pitanje.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Još jedno pitanje u vezi sa ovim. Nisam vas najbolje razumeo. Da li ste pogledali tu prostoriju o kojoj govorimo? Dakle, da li ste otvorili vrata i pogledali je? Rekli ste da merenje niste izvršili, ali me interesuje da li ste pogledali kako izgleda unutra?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Sobu sam pogledao kroz otvor za prozor, sa spoljašnje strane. Video sam ta vrata, drvena vrata koja su bila u sobi i koja vode iz prve prostorije u drugu. Ne znam šta se nalazilo iza tih zaključanih vrata.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala vam. Istog dana ste bili u hotelu "Vilina vlas", zar ne?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se sećate recepcije tog hotela?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da. Na recepciji hotela sam bio tog istog jutra, krajem juna.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li mi možete reći koliko je velika ta prostorija recepcije, odnosno udaljenost od ulaza u hotel do pulta recepcije, po vašoj oceni?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Rekao bih da je rastojanje oko 10 metara, 10, 12 metara od staklenih vrata do pulta recepcije.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala vam. I nekoliko pitanja u vezi sa albumima fotografija koje ste pokazivali svedocima. Fotografija Mitra Vasiljevića je fotografija koja je uzeta posle njegovog hapšenja ovde u Hagu (The Hague), zar ne?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste imali neku njegovu fotografiju iz onog perioda, dakle, iz 1992. godine? Ukoliko jeste, zašto takva fotografija nije upotrebljena za takav foto-album?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Ne, nismo imali sliku optuženog iz 1992. godine. Sećam se da sam jednom prilikom u jednim bosanskim novinama video neku njegovu sliku. Ne sećam se tačnog datuma kada sam je video, ali se sećam da je to bilo nakon njegovog hapšenja. Koliko se sećam, u jednim novinama je članak sa veću o njegovom hapšenju.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ne samo u jednom članku, ima više njih koji su izašli u bosanskoj ferderaciji sa fotografijom Mitra Vasiljevića, ali su te fotografije iz perioda nakon njegovog hapšenja, dakle, odavde. Upravo je to bio razlog moga pitanja, jer pretpostavljam da su mnogi svedoci mogli da vide i pre nego što ste ih pokazali, obzirom da je prošlo skoro godinu dana od hapšenja Vasiljevića. Zbog toga sam ovo i pitao. Dakle, niste imali njegovu raniju fotografiju. Ako to nije posebna tajna, da li se na ostalim fotografijama albuma nalazio neko od osumnjičenih ili, uopšte, da li su se nalazile osobe iz Višegrada ili su ono bile osobe koje nemaju nikakve veze sa Višegradom?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Nizovi fotografija su bili pomešani. Mi smo koristili nekoliko različitih nizova. A sećam se da smo u jednom trenutku koristili i niz crno-belih fotografija, a među njima su bile i fotografije drugih osoba iz Višegrada.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, ako sam vas dobro razumeo, nalaze se i fotografije ljudi iz Višegrada, ali ne i direktno osumnjičenih u ovom Predmetu?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Među tim crno-belim fotografijama su bile slike osoba iz Višegrada, kao i crno-bela slika optuženog. Takođe je bilo ...

SUDIJA HANT: Niste odgovorili na pitanje. Branilac vas pita da li su među njima bile i slike osumnjičenih, ne da li su to bile samo slike stanovnika Višegrada.

SVEDOK HANSEN: Bilo je tu ljudi koji su učestvovali u događajima u Višegradu 1992. godine.

SUDIJA HANT: Da li su oni bili osumnjičeni?

SVEDOK HANSEN: Jesu.

SUDIJA HANT: Samo na crno-belim fotografijama?

SVEDOK HANSEN: Da, samo na njima.

SUDIJA HANT: Da li je to odgovor na vaše pitanje, gospodine Domazet?

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Voleo bih da znam, direktno, da li su se tu nalazile fotografije Milana Lukića i Sredoja Lukića?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, samo par puta. Mislim da smo slike Milana i Sredoja Lukića uvrstili u niz fotografija koje smo pokazali u samo dva navrata. Nisam siguran, nisam brojao.

ADVOKAT DOMAZET: Nemam više pitanja, časni Sude.

SUDIJA HANT: Mislim da ste nam u četvrtak rekli da ste koristili iste fotografije, ali u drugačijem redosledu. Da li se to odnosilo samo na fotografije u boji?

SVEDOK HANSEN: Jeste.

SUDIJA HANT: Što se tiče crno-belih fotografija, mi imamo neke od njih u sudskom spisu, zar ne? Ne sećam se da sam ih ranije video.

SVEDOK HANSEN: Mislim da su crno-bele fotografije pokazane osobama koje nisu pozvane da svedoče na ovom ...

SUDIJA HANT: Onda ne znam zašto su te slike uopšte predložene kao dokaz. Gospodine Grum, zašto ste u spis podneli i te crno-bele fotografije?

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, fotografije koje držite u ruci su ...

prevodioci: Molim vas, mikrofon.

TUŽILAC GRUM: Dokazni predmeti koje imate kod sebe jesu pokazani svedocima. Istražitelj govori o sasvim drugim fotografijama. Mislim da to mogu da razjasnim uz par pitanja.

SUDIJA HANT: Ovo su crno-bele fotografije.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, originali ...

SUDIJA HANT: Ovo moramo da razjasnimo jer, kao što je gospodin Domazet ukazao, to može bitno da se odrazi na valjanost identifikacije putem fotografija.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: Predlažem da to istražite tokom dodatnog ispitivanja, jer je to sasvim pošteno pitanje.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC GRUM

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Istražitelju Hansen, da li ste vi bili odgovorni za istragu više različitih zločina počinjenih u Višegradu tokom 1992. godine?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, bio sam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada ste gospodinu Domazetu govorili o osumnjičenim osobama čije su se slike nalazile u nizu fotografija za prepoznavanje, da li ste mislili i na druge ljude, pored Milana i Sredoja Lukića i optuženog?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I oni su bili povezani sa nekim drugim zločinima koji su se desili u Višegradu?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, bili su.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ovog jutra smo u spis podneli više fotografija, nizova fotografija koji su pokazani svedocima VG-87, VG-78, VG-101 i VG-105.

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, pre nego što nastavite, na poleđini fotografija se nalaze puni potpisi svedoka. Ti dokumenti bi trebalo da budu zapečaćeni, zar ne?

TUŽILAC GRUM: Izvinjavam se, ja sam i nameravo da ih podnesem zapečaćene.

SUDIJA HANT: Da li se to odnosi na sve te ...

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude, odnosi se na sve nizove fotografija ...

SUDIJA HANT: I svi oni imaju prefiks 17.

TUŽILAC GRUM: Ne, prefiks 17 imaju fotografije, ovi su pod brojem 55.

SUDIJA HANT: Izvinjavam se, 55. U redu. Svi oni koji počinju sa brojem 55 će biti zapečaćeni. Sledeće pitanje. Sada kada sam video dokumente, ne razumem koju fotografiju na prednjoj strani su svedoci identifikovali. Da li položaj njihovog potpisa na poleđini znači da su oni identifikovali različite ljude ili da su, svaki put, prepoznali fotografiju na kojoj je optuženi?

TUŽILAC GRUM: Da li je to pitanje upućeno svedoku ili ...

SUDIJA HANT: Ne, pitanje je upućeno vama.

TUŽILAC GRUM: Uredu. Razjasniću to pitanje.

SUDIJA HANT: Mi ovo prvi put sada vidimo i uopšte nije jasno šta bi to trebalo da predstavlja.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Istražitelju Hansen, dozvolite mi da završim pitanje koje sam vam postavio. Da li su nizovi slika koji su pokazani svedocima VG-87, VG-78, VG-101 i VG-105 sadržali i fotografije nekih drugih, osumnjičenih osoba iz Višegrada ili slike druge dvojice optuženih u ovom predmetu, Milana Lukića ili Sredoja Lukića? Da li biste, možda, želeli ponovo da pogledate te fotografije?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, želeo bih.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, te fotografije su sada deo spisa kao dokazni materijal u ovom Predmetu. Ne znam koja je uobičajena procedura u ovom Sudu, da li se koristi sam dokazni materijal ili samo njegova fotokopija koju imam ja.

sekretar: Nemamo dodatne kopije.

SUDIJA HANT: Upotrebićemo vaše kopije. Nećemo ih se olako odreći. Naš zamenik Suda (Court Deputy) je dao vrlo dobru primedbu. Trebalo bi da imamo jednu kopiju koja će da bude deo dokaznog materijala, a ne samo ove tri kopije koje su napravljene za sudije.

TUŽILAC GRUM: Upravo sam jednu i podneo u sudski spis, časni Sude.

SUDIJA HANT: Uredu.

TUŽILAC GRUM: Upravo sam zato i podneo fotokopije u boji, umesto originala.

SUDIJA HANT: Uopšte ne razumem šta ste, zapravo, uradili.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude ...

SUDIJA HANT: Ne razumem vas. Da li su sada originali ovih dokumenata koje mi imamo u boji ili ne?

TUŽILAC GRUM: Jesu, časni Sude.

SUDIJA HANT: Zašto onda imamo crno-bele kopije?

TUŽILAC GRUM: Sve fotokopije su u boji, osim ove, časni Sude. Fotokopir mašina nam nije bila dostupna preko vikenda, kada smo i napravili ove kopije. Vi imate kopije u boji ...

SUDIJA HANT: Predlažem da ove crno-bele kopije uzmete natrag i napravite nove kopije u boji. Na taj način ćemo imati stvarne fotokopije dokaznog predmeta, u suprotnom ćemo se i dalje pitati o čemu se tu radi.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: Taj postupak će da reši problem sa ovim dokumentom koji je sada zaveden kao dokazni predmet 55-VG-13, ali on, još uvek, ne objašnjava koje od tih fotografija su identifikovali ljudi koji se se potpisali na njihovim poledinama.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude. Mislim da to mogu da objasnim na osnovu par pitanja ovom svedoku.

SUDIJA HANT: Uredu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Na kraju svog iskaza u kom ste opisali različitu proceduru prikazivanja fotografija svedocima, rekli ste Sudu da niste imali dovoljan broj nizova fotografija da pokažete svim svedocima kojima ste želeli da ih pokažete?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada jedan svedok potpiše fotografiju, da li ta ista fotografija može da se upotrebi i prilikom ispitivanja drugog svedoka?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Ne, ne može.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Budući da ste tada bili van zemlje, koje korake, to jest koju proceduru ste preduzeli kako biste osigurali pravično pokazivanje fotografija?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Pošto smo imali fotografije 10 različitih muškaraca, jedna od njih je bila i slika optuženog Mitra Vasiljevića. Svaku od njih smo obeležili rednim brojem od 1 do 10. Na kraju uzimanja izjave svedoka pitali bismo, odnosno ja bih pitao, da li svedok misli da je u stanju da prepozna dotičnu osobu, to jest, Mitra Vasiljevića. Zatim sam im pokazivao tih 10 fotografija i pitao ih da li znaju ili prepoznaju nekog od te deseterice muškaraca i da li mogu da ga pokažu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kako ste dokumentovali izbor svakog od tih svedoka?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: To je bilo zapisano u njihovoj izjavi.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je ta izjava kasnije čitana svedoku?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Izjava je čitana svedoku, a zatim smo je potpisivali ja, svedok i prevodilac. Osim toga, svedok je bio zamoljen da se potpiše na poledini fotografija.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li potpisi na poledini fotografija znače bilo šta drugo osim činjenice da su svedoci imali priliku da vide te fotografije?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Ne, ne znače ništa više od toga.

SUDIJA HANT: Položaj potpisa svedoka nije ni u kakvoj vezi sa samim fotografijama na prednjoj strani?

SVEDOK HANSEN: Nije.

SUDIJA HANT: Položaj potpisa svedoka nema nikakve veze sa položajem koju je ta fotografija imala u okviru tog niza, a na kojoj su svedoci prepoznali gospodina Vasiljevića?

SVEDOK HANSEN: Znam da jedan od svedoka koji se potpisao, nije nikoga ni prepoznao sa tih 10 slika.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li bi ...

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Potpis na poledini pokazuje da je svedok video taj niz fotografija.

SUDIJA HANT: Mogu li ja da dobijem odgovor na svoje pitanje? Izvinjavam se što sam tako uporan, ali mislim da nam je neophodan taj odgovor. Položaj potpisa na poledini ove stranice nema nikakve veze sa konkretnom fotografijom za koju su svedoci rekli da se na njoj nalazi gospodin Vasiljević? Jedan od svedoka nije čak ni identifikovao ni jednog od te deseterice muškaraca kao gospodina Vasiljevića? Delujete potpuno zbunjeno. Dakle, na svim ovim dokumentima, neko je potpisao određenu fotografiju koju su identifikovali ...

SVEDOK HANSEN: Da.

SUDIJA HANT: ... i to je uobičajena procedura sa identifikacijom putem fotografija, kako bi se obezbedio neosporan dokaz da je to ta određena fotografija koju su identifikovali. Moram da priznam da je to veoma mudar metod. Međutim, vi u jednom slučaju niste to mogli da sprovedete, jer, po sopstvenom priznanju, tada niste imali dovoljno kopija u boji tog dokumenta. Na samoj fotografiji, međutim, kao ni na njenoj poledini, ništa ne ukazuje na to da je na bilo kojoj slici iz niza neko prepoznao gospodina Vasiljevića.

SVEDOK HANSEN: Ukoliko želimo da znamo da li je neko od svedoka koji su potpisali poledinu fotografija prepoznao neku osobu sa tih fotografija, potrebno je da samo pročitamo njihove izjave.

SUDIJA HANT: Uz sve poznate probleme dvostrukog prevođenja izjava. U svakom slučaju, ovaj dokument nam nije ni od kakve pomoći u rešavanju ovog pitanja. Izvolite, gospodine Grum.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Istražitelju Hansen, da li bi bilo tačno da se kaže da su potpisi na poledini slika zabeleženi po redosledu kojim su ljudi imali priliku da vide fotografije?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas da nam radi jasnoće zapisnika kažete da li su ove fotografije pokazivane svedocima u prisustvu drugih svedoka?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Ne. Prisutni smo bili samo ja, prevodilac i svedok.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je original dokumenta 55-VG-13 fotokopija u boji tog niza fotografija?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Molim vas da ponovite pitanje.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je original dokumenta o kom je sudija upravo govorio, maločas ste ga držali u rukama, da je original tog dokumenta u boji?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, to je niz fotografija u boji.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je taj pomenuti niz fotografija pod oznakom 55-VG-13 sadržao i fotografije nekih drugih osumnjičenih, ili fotografije Milana ili Sredoja Lukića?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Ne, nije.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je on sadržao fotografiju Mitra Vasiljevića?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Hvala vam. Gospodin Domazet vam je postavio par pitanja u vezi sa prozorima na kući pored potoka. Zamoliću vas da pogledate kopiju

dokaznog dokumenta 17-10. Najpre ću da zamolim da se ona prikaže na grafoskopu. Istražitelju Hansen, zamoliću vas da uzmete pokazivač i da nam, držeći ga veoma mirno, pokažete gde se, u odnosu na ovu fotografiju, tačno nalazi potok.

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Na ovu stranu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zamoliću vas da na trenutak zadržite pokazivač na tom mestu.

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Uredu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Na ovoj fotografiji jedna osoba stoji pored dva otvora na zidu. Da li su vam ti otvori na zidu izgledali kao prozori?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Jesu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li bismo mogli da kažemo da ti prozori gledaju na potok?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su ti prozori bili u prizemlju kuće?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da, bili su u prizemlju.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U odgovoru na pitanje gospodina Domazeta ste opisali jedna vrata koja su bila zaključana. Možete li pokazivačem na ovoj slici da pokažete gde su se nalazila ta vrata?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Ovde.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste na neki drugi način mogli da ... Da li ste tada kada ste bili, nekako mogli da uđete u tu prostoriju?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Ne. U toj sobi nije bilo prozora.

SUDIJA HANT: Da li se ta vrata vide na fotografiji? Da li su to one dve vertikalne linije? Da li je to okvir vrata?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zamoliću svedoka da pokazivačem pokaže okvir vrata.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, mislim da bi bilo najbolje da kasnije pogledamo video-snimak ovog dokaznog predmeta, jer je ovako isuviše teško išta da se primeti.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, u vašem registratoru se nalazi kvalitetnija kopija, ukoliko želite da pogledate ...

SUDIJA HANT: Moram primetiti da se uopšte niste potrudili da za zapisnik tačno opišete šta je svedok pokazao na fotografiji. Da, sada sam upravo video jednu bolju fotografiju i na njoj se vide vrata. Na ovoj slici čovek stoji iza ugla kuće i licem je okrenut fotografu. Da li je to dobar opis fotografije?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Jeste, časni Sude. Istražitelju Hansen, molim vas da uzmete tu crnu hemijsku olovku i da, na toj fotografiji, tamo gde su bila vrata napišete "door" (vrata).

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: *(Svedok obeležava)*

TUŽILAC GRUM: Jedino šta me brine, časni Sude, je to što je ovo kopija, a ne dokazni predmet koji je zaveden, tako da ni ovo neće biti valjano sačuvano za zapisnik.

SUDIJA HANT: Tu kopiju možemo da zamenimo nekom drugo, ukoliko je istog kvaliteta.

TUŽILAC GRUM:

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U pitanju je identična kopija. Zamoliću vas da napišete "window" (prozor) i strelicom označite gde su bili prozori.

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: *(Svedok obeležava)*

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Istražitelju Hansen, vi ste, takođe, opisali nekakvu drvenu građu koja se nalazila u samoj kući. Da li možete da pokažete na ovoj fotografiji gde se, otprilike, nalazila ta građa?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Na gornjem spratu. Ako je ovo prizemlje, nazvaću ga ... Izvinjavam se. Ovo ću nazvati "prvi sprat", a ovo "drugi sprat". Nagorela građa se nalazila na drugom spratu, a jedan deo je bio i na prvom. Svuda naokolo je bilo i mnogo šuta.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Vi nam sada opisujete prizemlje. Da li je, pored ova dva prozora koja su bila okrenuta ka potoku, na prizemlju bilo prozora koji su gledali na Pionirsku ulicu?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Na prizemlju ih nije bilo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je bilo prozora koji su gledali u pravcu mesta gde se nalazio fotograf koji je napravio ovu fotografiju?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Mislim da je bio jedan, ali nisam ... Da, bio je jedan.

TUŽILAC GRUM: Zahvaljujem se, istražitelju. Časni Sude, namam više pitanja za ovog svedoka.

SUDIJA HANT: Zamoliću da se dokument koji je trenutno dokazni predmet zameni dokumentom na kom je svedok pisao. Vratićemo vam dokument koji je prvobitno bio dokazni predmet.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, mogu li nešto da predložim?

SUDIJA HANT: Izvolite.

TUŽILAC GRUM: Mogli bismo da na dokument samo dodamo sufiks sa imenom istražitelja. Možda će biti još svedoka kojima ću pokazati tu fotografiju i ne bih želeo da na njih utiče oznaka sa imenom gospodina Hansena.

SUDIJA HANT: Uredu. Koji je to broj?

TUŽILAC GRUM: Broj je 17-10. Možda bismo mogli da na kraju samo dodamo "Hansen"?

SUDIJA HANT: Napisaćemo 17-10-1.

TUŽILAC GRUM: Uredu.

SUDIJA HANT: Na tom dokumentu je pisao i njega ćemo nazvati "Hansenov dokument".

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: Kada se to uradi, dokument možemo da pokažemo gospodinu Domazetu. Gospodine Hansen, zahvaljujemo vam se što ste došli da svedočite. Možete ... Da, gospodine Domazet, izvolite.

ADVOKAT DOMAZET: Vaša Visosti, mogu li, u vezi sa pitanjem gospodina Gruma, da svedoku postavim još jedno pitanje?

SUDIJA HANT: Ali, zašto, gospodine Domazet?

ADVOKAT DOMAZET: U vezi sa ovim objašnjenjem.

SUDIJA HANT: Vi ste postavili to pitanje. Niste ga upitali za objašnjenje. Ostavili ste da to lebdi u vazduhu i to daje gospodinu Grumu pravo da dodatno ispita svedoka, a vi ste već izvršili unakrsno ispitivanje. Imali ste priliku. Zašto biste sada dobili još jednu?

ADVOKAT DOMAZET: Vaša Visosti, radi se samo o objašnjenju svedoka kada je pokazao potok.

SUDIJA HANT: Ne. Vidite, gospodine Domazet, procedura je veoma jasna. Vi imate priliku da postavite neko pitanje, možete od svedoka da tražite objašnjenje i možete, na osnovu toga, da vršite unakrsno ispitivanje svedoka, ali ne možete da se, nakon svega toga, ponovo na to vraćate zato što vam se ne sviđa neki odgovor svedoka dat tokom dodatnog ispitivanja od strane tužioca. Dodatno ispitivanje je kraj davanja

iskaza. Da je tužilac tokom svog dodatnog ispitivanja izneo neko novo pitanje, imali biste pravo da na osnovu toga unakrsno ispitajte svedoka, no tužilac to ne bi mogao da uradi bez prethodnog odobrenja. Ali, ovde se ne radi o nekom novom pitanju, već o pitanju koje ste vi izneli tokom unakrsnog ispitivanja. Vi možete da pokušate da me ubedite da je reč o novom pitanju, ali mislim da to neće biti lako.

ADVOKAT DOMAZET: Vaša Visosti, ja uopšte nisam ispitivao u pogledu ovog položaja potoka. Gospodin Grum je pitao, odnosno svedok je pokazao na fotografiji, na pitanje "gde se nalazi taj potok". Moje pitanje je, potok se nalazi sa one strane gde je objasnio svedok, ali, obzirom da je pokazao samo jedan položaj, moje pitanje bi jedino bilo da objasni kojim je pravcem taj potok išao, odnosno, da li je išao dužinom kuće i ništa drugo. Možda i nije toliko bitno, obzirom da postoje i drugi dokazi o tome.

SUDIJA HANT: Ne. Upravo sam pregledao dokazni materijal i rado ću to da prihvatim. Rado ću da prihvatim da nisam primetio da je tokom unakrsnog ispitivanja pomenut taj potok. Na osnovu toga, vi možete da postavite bilo kakvo pitanje o potoku.

DODATNO ISPITIVANJE: ADVOKAT DOMAZET

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala, vaša Visosti. Pitanje svedoku je: potok koji ste na ovoj fotografiji pokazali, da li se kreće duž ovog zida na kojem se nalaze prozori, odnosno, da li se nalazi sa te strane kuće?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Potok nije u potpunosti paralelan sa kućom. Ako imamo u vidu fotografiju, on teče sa njenog vrha ka dnu. Od potoka do mesta gde se na fotografiji nalazi ova osoba ima oko tri metra.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Još samo jedno pitanje. Da li postoji pad i kakav je u odnosu kuće prema potoku? Da li je pod nekim uglom?

SVEDOK HANSEN – ODGOVOR: Da. Postoji veoma oštar pad, t o jest nagib. Rekao bih, otprilike, dva do tri metra. Počinje dva do tri metra levo od zida na kojem se nalaze otvori za prozore.

ADVOKAT DOMAZET: Hvala, časni Sude.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, da li imate dodatna pitanja o ovome?

TUŽILAC GRUM: Nemamo, časni Sude.

SUDIJA HANT: Hvala vam, gospodine. Možete da se vratite svom poslu. Hvala što ste došli da svedočite.

SVEDOK HANSEN: Hvala vama.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, sada ćemo da se pozabavimo pitanjima koja ste postavili u ovom moru podnesaka koje ste nam dostavili proteklih par dana. Vaš zahtev za svedočenjem putem video-link veze. Podneli ste po jedan za svedoke VG-105 i VG-87. Gospodine Domazet, da li vi imate nešto sa kažete povodom toga? Svedok VG-105 je dobio preporuku lekara da ne putuje i procenu veštaka da je krhko zdravlja. Da li se protivite njenom svedočenju putem video-link veze?

ADVOKAT DOMAZET: Ne, časni Sude, u ovom slučaju se ne protivim.

SUDIJA HANT: A, što se tiče svedoka VG-87? Taj svedok ima srčane probleme.

ADVOKAT DOMAZET: Samo trenutak, časni Sude.

SUDIJA HANT: Naravno.

ADVOKAT DOMAZET: Tek jutros sam dobio jedan dokument.

SUDIJA HANT: Niste jedini. Možete da se učlanite u naš klub.

ADVOKAT DOMAZET: 87?

SUDIJA HANT: Da, VG-87.

ADVOKAT DOMAZET: Upravo sam dobio taj dokument.

SUDIJA HANT: Daću vam vremena da ga pročitate, ukoliko to želite. Opet je u pitanju zdravstveni problem.

ADVOKAT DOMAZET: Da. Ako je u pitanju zdravstveni problem, nemam prigovora.

SUDIJA HANT: Najlepše se zahvaljujem. Uredu, onda ćemo da izdamo naloge. Gospodine Grum, morate da zakažete tačan datum kako bismo mogli da izdamo zvanične naloge.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, jednom od vaših pravnih savetnika sam ostavio poruku sa predlogom da video-link uspostavimo idućeg četvrtka.

SUDIJA HANT: Da. Dobio sam tu poruku.

TUŽILAC GRUM: Ukoliko Sud prihvata taj datum ...

SUDIJA HANT: Koliko sam ja shvatio, problem je u tome što je potrebno malo više vremena kako bi se to organizovalo.

TUŽILAC GRUM: Mi smo za taj dan planirali i svedočenja nekih drukih svedoka. Upravo zato smo podneli zahtev za uspostavljanje video-linka pre nekoliko nedelja.

SUDIJA HANT: Dakle, sva svedočenja bi bila tokom istog dana?

TUŽILAC GRUM: Pokušaćemo da ih sve obavimo tokom tog dana.

SUDIJA HANT: Da li ćemo moći da sve to završimo za jedan dan?

TUŽILAC GRUM: Ukoliko ne stignemo sve u četvrtak, organizovali smo nastavak za petak ujutru.

SUDIJA HANT: Uredu. Napisaćemo naloge, zvanične naloge, kako bi ih audio-vizuelno osoblje dobilo na vreme. Oni bi želeli da imaju to u pisanoj formi. Napravićemo naloge da se ta dva svedoka saslušaju putem video-linka 27. i 28. Gospodine Grum, sledeće pitanje koje bi trebalo da rešimo, ako se držimo hronološkog reda, je vaš odgovor na objašnjenje Odbrane za izvođenje dokaza o napadima Muslimana na Srbe. Nisam siguran šta tačno kažete u svom odgovoru. Čini mi se, možda grešim, da kažete da je u potpunosti nebitno, ali da je ipak prihvatljivo, kako bi se pružio uravnotežen pogled na kontekst. Šta to, zapravo, znači?

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, tokom protekle godine sam dosta radio u Srbiji. Upoznat sam sa advokatskom reputacijom gospodina Domazeta u Srbiji. Ne bih želeo da, u ovoj fazi, ograničim njegovu mogućnost da vodi odbranu svog klijenta na način koji on smatra adekvatnim. Ne bih se protivio ovome, ukoliko gospodin Domazet uvede dokaze za koje smatra da bi Sudu pružili ujednačeniju sliku onoga šta se desilo u proleće 1992. godine, dokaze koji bi parirali svedocima koje je pozvalo Tužilaštvo. Međutim, protivim se tome da se izvode bilo kakvi zaključci o tome da napadi na Srbe na bilo koji način daju opravdanje za zločine ...

SUDIJA HANT: Ili da su na bilo koji način relevantni. Vidite, to je ono šta mene zanima. Ukoliko je to nebitno, mi u vezi sa tim nećemo ništa da ustanovimo. Nadam se da se niko neće uvrediti ako to ovako kažem: obe strane ne shvataju o čemu mi, na kraju, moramo da odlučimo po ovom pitanju. Ovo je treći Predmet na kom radim, a u kom imamo Srbina, bosanskog Srbina koji se optužen, između ostalog, za napad na muslimansko civilno stanovništvo. Ovo pitanje se svaki put iznosi pred nas. Ne bih želeo da nekog uvredim, ali pre mislim da je tu u pitanju neki politički plan, jer ako je to nebitno, mi ga onda uopšte nećemo uzeti u razmatranje. Dokazi će onda biti nepotrebno iznošeni. Ukoliko i postoji relevantnost, mene do sada niko nije uspeo da ubedi da ona postoji. Do sada niko nije pružio nikakvo, a kamoli prihvatljivo objašnjenje o tome zašto bi takvi dokazi bili relevantni. Tužilaštvo, sa druge strane, ima svoj politički plan. Premda ne želim da zvučim uvredljivo, čini mi se da je njihov

plan sledeći: tužilaštvo želi da svoj stav ostavi otvoren kako bi mogla da uvede gomilu materijala koji naziva "kontekstualni materijal", a koji je, takođe podjednako nebitan. Neko, nekada, nekako mora da se suoči sa time. Nadao sam se da će nam Tužilaštvo uputiti službenu izjavu o tome, ali je mi još uvek nismo dobili. Mi smo, zapravo, dobili jednu izjavu koja ništa ne znači. Dakle, hoćete li vi da dozvolite gospodinu Domazetu da izvodi dokaze za svih 18 incidenata, kao što je to izneo u svom prepretresnom podnesku?

TUŽILAC GRUM: Ne, časni Sude.

SUDIJA HANT: To je sve šta sam želeo da čujem.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, dozvolite mi da objasnim. Ono šta sam rekao je da mi se čini da gospodin Domazet ima pravo da dovede u pitanje neke činjenice koje je Tužilaštvo iznela kroz svedočenje svojih svedoka. Na primer, da minobacački napadi zapravo nisu bili onakvi kakvi svedok tvrdi da jesu bili. Dakle, ne protivim se ...

SUDIJA HANT: Ali, da li vi tvrdite da će on da uvede dokaze koji će da ukažu da to nisu bili minobacački napadi? Da li govorite o svrsi minobacačkih napada?

TUŽILAC GRUM: Ili da u Višegradu, u tom trenutku, uopšte nije bilo sukoba.

SUDIJA HANT: Mislio sam da smo već usvojili da je bilo oružanog sukoba. Još uvek nismo dobili potpisane dokumente, ali u radnoj verziji, barem, stoji da je dogovoreno, to jest usvojeno da je u to vreme postojao oružani sukob. Ne vidim kako napadi Muslimana na srpsko stanovništvo to poriču ili da su za to uopšte relevantni. Oružani sukob, koliko sam ja razumeo, znači sukob između dve naoružane strane.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude. Mislim da je na Tužilaštvu takođe i teret dokazivanja da su zločini počinjeni u ovom Predmetu povezani sa tim sukobom i da ...

SUDIJA HANT: Kako je činjenica da su Srbe napali Muslimani, odnosno da su srpsko stanovništvo napali Muslimani, relevantna za ono što vi morate da dokažete?

TUŽILAC GRUM: Nije relevantno, časni Sude.

SUDIJA HANT: Vidite, u tome je ceo problem. Ja, takođe, ne želim da gospodina Domazeta lišim prilike da na pravičan način iznese svoju odbranu, ali znam šta će da se dogodi. Bilo koja strana da izgubi, podneće žalbu i onda će se to pitanje postaviti u žalbenom postupku, a to je ono šta Pretresno veće ima obavezu sa izbegne. Ukoliko prihvatimo zajednički pristup strana, prvo i osnovno, obojica možete da budete sigurni da Pretresno veće to neće da razmatra. Ono će, pre svega, sasvim jasno u svojoj presudi da kaže da su takvi dokazi dati na osnovu dogovora i nakon sporazuma i da nisu bitni za sva pitanja o kojima mi moramo da odlučimo. Dakle, ne znam šta se

ovim političkim ciljevima, reč "politički" koristim u opštem značenju, želi postići. Ali, još uvek sam zabrinut zato što vi tvrdite da se deo "kontekstualnog materijala" ili neki dokaz o pozadini događaja mora usvojiti, a onda negirate tu mogućnost za tih 18 incidenata. Šta će onda da se desi? Da li će Odbrana uvesti dokaze o jednom, dva, 17 ili 18 incidenata? Zato ja ovo predlažem, iako mi to što ste podneli ni malo ne pomaže.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, veoma mi je teško da predvidim kakvi će se sve dokazi pojaviti na suđenju, zato i želim da zadržim pravo na prigovor ...

SUDIJA HANT: Imamo 18 incidenata, barem mislim da ih je 18, u pretpretresnom podnesku Odbrane. To su konkretni incidenti i oni, sasvim sigurno, zaslužuju da se na osnovu njih podigne optužnica.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, ja samo želim da zadržim pravo Tužilaštva ukoliko ovi dokazi budu kumulativne prirode.

SUDIJA HANT: Šta to tačno znači? To je još jedna reč koja mi nije jasna. Na šta mislite kada kažete da "ne želite da dokazi postanu kumulativni"? Pretpostavljam da "kumulativno" znači da ti dokazi imaju dodatni efekat kada ih ima više.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, koristim reč "kumulativno" u smislu da, ako gospodin Domazet izvede takve dokaze, u nekom trenutku postane jasno da Pretresno veće ima dovoljno materijala o određenoj tački i da će, ako bi bio obuhvaćen i dodatni dokazni materijal, on biti kumulativan, to jest nepotreban. To može da se desi nakon svedočenja o dva incidenta ili o pet incidenata, ne verujem da će se desiti češće od toga. I ukoliko se pojavi mogućnost da dokazni materijal postane kumulativan, želeo bih da Tužilaštvo ima pravo da uloži prigovor.

SUDIJA HANT: Suština problema je u tome što je čak i prvi dokaz nepotreban. Kako onda možemo da donesemo odluku o vašem prigovoru na to što je neki dokaz odjednom postao nepotreban, kada su svi oni, od samog početka, bili potpuno nepotrebni? Niko, na žalost, o tome ne razmišlja. Ja sam godinama sudija prvostepenog suda i ovakav problem se mora rešiti tokom suđenja, jer, u suprotnom, može da izmakne kontroli. Kako mogu da, nakon iznošenja drugog incidenta, zaustavim gospodina Domazeta na osnovu toga što je takav dokaz nepotreban, kada je dokaz koji je već izneo nepotreban, a Tužilaštvo se sa tim prethodno složilo? Vi od Pretresnog veća tražite da odluči o tome šta je pošteno na neformalnoj osnovi, a to nije zadatak Pretresnog veća. Možda bi bilo najbolje da razgovarate sa gospodinom Domazetom. Ukoliko postignete dogovor u vezi sa tim, onda je to stvar vašeg dogovora i mi ćemo samo da zabeležimo da je o tome postignut dogovor. Ali mi ne možemo da donesemo nikakvu odluku o vašem prigovoru, ukoliko ga budete podneli, osim da kažemo da je sve bilo nepotrebno i irelevantno.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: Možda biste sada želeli da ponovo razmotrite vaš odgovor na ovo pitanje. Zar kancelarija Tužioca nema ništa o tome?

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, ja, takođe ... Ja u ovom Predmetu moram da dokažem i progone, a stav je Tužilaštva da je veliki broj ovih incidenata koje su opisali svedoci Tužilaštva relevantan za donošenje odluke Pretresnog veća o progonima i kampanji protiv civilnog stanovništva u Višegradu.

SUDIJA HANT: Ali kako je ono šta će gospodin Domazet da dokazuje relevantno za pitanje progona? Osim ako, kao što sam i rekao gospodinu Domaetu, to ne sugeriše da postoji motiv za odmazdu?

TUŽILAC GRUM: Časni Sude ...

SUDIJA HANT: Ako želite da to izložite, onda to i uradite. Ali, za ime Boga, neka uđe u zapisnik da je to zvaničan stav Tužilaštva.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, to nije stav Tužilaštva. Naš stav je da gospodin Domazet ima pravo da iznese odbranu u ovom Predmetu. U ovoj fazi suđenja, ne mislim da sam u poziciji da uložim prigovor, dok ne čujem neke od tih dokaza. Mislim da on mora da pred Sud iznese neke od tih dokaza, kako bi se osigurao pošten i uravnotežen pogled na ono šta se dešavalo u Višegradu.

SUDIJA HANT: Dakle, smatrate da, ako vi pozovete 15 svedoka o progonu Mmuslimana, on ima pravo da pozove svojih 15 svedoka o progonu Srba?

TUŽILAC GRUM: Ne, časni Sude. Smatram da Sude treba da odredi kada je saslušano dovoljno svedoka.

SUDIJA HANT: Ne, nije tačno. To je potpuno pogrešno. Zadatak Pretresnog veće nikada nije da kaže da je čulo dovoljno svedoka, osim ako sve nije predstavljeno Sudu bez ikakve forme pitanja uz iznete dokaze. Možemo da kažemo da nije bilo prigovora na svedočenje dva svedoka o tom pitanju, zašto morate da idete dalje sa tim? To ne znači da smo čuli dovoljno, osim u krajnje žargonskom smislu, tj. dosta nam je toga. Ali mi ne možemo da odredimo kada je gospodin Domazet Sudu izneo dovoljno materijala o potpuno nebitnom pitanju. Vi imate dovoljno materijala, kao što sam već rekao, da se na osnovu toga digne optužnica. Dakle, vi se nalazite u istom položaju kao i osoba koja je optužena. Vi poznajete opštu prirodu predmeta koju odbrana želi da iznese. Morate da budete u stanju da mi kažete kakav je vaš stav o tome.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, kao što sam već rekao ...

SUDIJA HANT: Ne, ne, ne. Vi morate da budete u stanju da mi kažete kakav je vaš stav o tome. Ukoliko još uvek niste zauzeli stav o tome, želeo bi da znam zašto niste.

Dao sam vam priliku. Rekli smo vam da želimo da se izjasnite u pisanoj formi. Ukoliko vam je potrebno još vremena da se možda posavetujete sa drugim timovima Tužilaštva i vidite da li neko od njih ima odgovor na to pitanje, bio bih vam duboko zahvalan. Na žalost, čini se da timovi Tužilaštva međusobno ne komuniciraju i veoma je uznemirujuće što kancelarija Tužilaštva ne pruža nikakvu pomoć na osnovu svog dugog iskustva i nagomilane mudrosti. Vi svakako na raspolaganju imate sve te timove ljudi koji za vas vrše istraživanja. Oni sigurno imaju indeks pitanja o kojim mogu da vas savetuju. Da li ste konsultovali bilo koga od njih, kako biste saznali da li su ikada morali da ustanove da li je ovakav materijal relevantan?

TUŽILAC GRUM: Pitaću ih za savet, časni Sude i podneću nov zahtev sutra.

SUDIJA HANT: U redu. To bi nam, zaista, bilo do velike pomoći. Sledeće pitanje. Gospodine Domazet, vi ste nam dostavili odgovor na izjave po Pravilu 92bis. U svom odgovoru vi pitate zašto Odbrana ne može da bude prisutna kada se izjave uzimaju. Plašim se da ste pogrešno protumačili Pravilo 92bis. Ne postoji formalno saslušanje svedoka na kom on daje iskaz. Postoji samo formalno ročište o tehničkim pitanjima datog pravila, kao što su identifikacija, potpis svedoka i slično. Svrha Pravila 92bis je da se uštedi vreme pri usmenom davanju dokaza. Ukoliko Pretresno veće prihvati iskaz uzet po Pravilu 92bis, ono, takođe, može da kaže da li svedok treba da dođe i na unakrsno ispitivanje. Odbrana time ne gubi svoje pravo na unakrsno ispitivanje svedoka. U slučajevima kada tokom svedočenja postoje veoma detaljni dokazi o stvarima koje se direktno ne tiču optuženog, svrha pravila je da se uštedi vreme koje bi se potrošilo tokom usmenog iznošenja tog svedočenja. Na taj način se prepoznaje sukob između građanskog i običajnog prava, pri čemu se građansko pravo gotovo u potpunosti oslanja na iskaze svedoka, a Pretresno veće uvodi dokaze kroz te iskaze, dok sistem običajnog prava zahteva da svedok da iskaz bez pomoći pisane izjave. Razlika postoji između dokaza koji se direktno tiču optužene osobe i dokaza koji se te osobe ne tiču, a poenta ovog pravila je da se uštedi vreme i to je sve. Nema potrebe da Odbrana prisustvuje uzimanju iskaza, osim, na primer, ukoliko ne postoji sumnja u to da je osoba koja potpisuje iskaz zaista osoba čije je se ime pojavljuje u iskazu. Nema potrebe da o tome brinete. Vi time ne gubite svoje pravo na unakrsno ispitivanje svedoka, naravno, ukoliko možete da pokažete da postoji berem neka osnova za unakrsno ispitivanje. Da li sam vam ovim objasnio čemu služi procedura opisana u Pravilu 92bis?

ADVOKAT DOMAZET: Vaša Visosti, shvatam zbog čega Odbrana ne učestvuje. Imao sam u vidu i Pravilo 71 o vanraspravnim zapisnicima, gde Odbrana ima pravo da učestvuje i možda je to bolji put za neka od ovih saslušanja. Ali sam našao i zbog toga sam to napisao, da, po meni, nije logično da prisustvuje istražitelj Tužilaštva, već samo oficir koji uzima tu izjavu, u smislu Pravila 92bis. No, ako je to praksa koja je u redu, ja nemam ništa protiv i to, po meni, nije toliko bitno, jer shvatam ulogu ovog pravila.

SUDIJA HANT: Nisam siguran da sam razumeo taj mračni aspekt prisustva istražitelja koji ste vi naznačili. Istražitelj je, verovatno, osoba koja je pripremila iskaz u saradnji sa svedokom i ja, zaista, ne vidim u tome problem. Kada vi kažete da imate prigovor na jednog od ovih svedoka, prvog svedoka pod imenom "Vasić", zato što je njegova izjava lažna. Upravo to je jedno od pitanja koje možete da pokrenete tokom unakrsnog ispitivanja tog svedoka. Ukoliko želite da bilo koji od ovih svedoka podvrgnete unakrsnom ispitivanju, onda treba da uputite obaveštenje ili dokument u kojem ćete da kažete da želite da određeni svedok prisustvuje unakrsnom ispitivanju, kao što ste to uradili u slučaju svedoka ... (*izbrisano po nalogu Pretresnog veća*) ... ukazujući da postoji razlog za unakrsno ispitivanje. Bilo bi najbolje da preispitate svoj stav u vezi sa iskazima po Pravilu 92bis koje Tužilaštvo želi da se usvoje. Kada ćete moći da nam date novu procenu svog stava o tim iskazima?

ADVOKAT DOMAZET: Vaša Visosti, ja se ne protivim sa davanjem iskaza svih svedoka u smislu Pravila 92bis, osim svedoka ... (*izbrisano po nalogu Pretresnog veća*) ... Kao što sam već objasnio, još uvek nisam primio ...

SUDIJA HANT: Izvinite. Sada sam ja u nevolji. Nisam video sve pseudonime, tako da će svi oni morati da budu redigovani i izbačeni iz transkripta. Možda bi trebalo da tog svedoka zovete "svedok 37". Izvinite, gospodine Domazet, prekinuo sam vas.

ADVOKAT DOMAZET: Dakle, jedino u pogledu svedoka 37, ja nisam dobio uz materijal, da je ta izjava uzeta po Pravilu 92bis i, pre svega zbog toga smatram da ta izjava ne može da bude upotrebljena u smislu ovog pravila. A ukoliko je Pretresno veće našlo da je uzeta ili mi nisu dati ti dokazi uz podnesak, ja sam stavio prigovor da iz samih priloga koje je taj svedok podneo proizilazi da u jednom delu nije govorio istinu i da bi, u tom slučaju, bilo potrebno njegovo neposredno saslušanje, odnosno unakrsno ispitivanje.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, kakva je situacija u vezi sa svakim od ovih šest svedoka? Gospodo Bauer (Bauer), izvolite.

TUŽILAC BAUER: Časni Sude, izvinite, mi još uvek nismo primili odgovor Odbrane, tako da nisam bila svesna tog problema. Postoji jedna greška. Zapravo, mi smo uzeli njegovu pisanu izjavu pod zakletvom, u skladu sa američkom procedurom. Tokom vikenda smo pokušali da odštampamo tu izjavu, ali nam se kompjuterski sistem pokvario. Gospodin Domazet je verovatno uložio prigovor zato što nije mogao da pogleda pisanu izjavu datu pod zakletvom, koja je uzeta u skladu sa američkom procedurom.

SUDIJA HANT: Da li se u toj pisanoj izjavi nalazi i materijal iz prvobitne izjave svedoka koju gospodin Domazet osporava?

TUŽILAC BAUER: Koliko ja znam, on u pisanoj izjavi samo potvrđuje ono šta je rekao u svojoj prvobitnoj izjavi. Bilo je i informacija o jednom drugom predmetu, ali njih nećemo da podnesemo kao deo dokaznog materijala u ovom Predmetu.

SUDIJA HANT: Nadali smo se, no Tužilaštvo sa tim očigledno ima poteškoća, da će sve izjave koje se uzmu od svedoka odnositi samo na materijal koji se tiče određenog predmeta. Ukoliko budete koristili stare izjave, moraćemo da se bavimo ogromnom količinom nebitnog materijala. Ne želim bilo koga da kritikujem, jer shvatam da izjave uzimaju u trenutku kada niko još nije optužen, niko čak ni ne zna koji sve zločini su bili počinjeni. Zato istražitelji uzimaju izjave koje sadrže sve što dotični svedok želi da kaže. Veoma mali deo toga, na kraju, uđe u dokazni materijal. Poenta Pravila 92bis je da se uzmu nove izjave koje se bave samo relevantnim materijalom. U ovom slučaju to, očigledno, nije urađeno.

TUŽILAC BAUER: Ako mi dozvolite da na to odgovorim ... Mi smo odabrali šest izjava kako bismo potkrepili dokaze o kampanji progona tokom 1992. godine u Višegradu i o širenju sukoba. Mi smo ovde čuli dokaze o tome, a tih šest izjava, u manjoj ili većoj meri i potvrđuju te dokaze i nešto podrobnije objašnjavaju političku i vojnu pozadinu događaja u Višegradu, 1992. godine.

SUDIJA HANT: Da li je neko pokušao da precrta delove izjava na koje Tužilaštvo neće da se oslanja u ovom Predmetu?

TUŽILAC BAUER: Mogli bismo to da preduzmemo, ukoliko bi pomoglo.

SUDIJA HANT: Samo želim da ...

TUŽILAC BAUER: Mislim da će biti jako malo toga jer smo već minimizirali količinu delova izjava koje ćemo da ponudimo kao dokaz, umesto svedočenja uživo.

SUDIJA HANT: Gospodin Domazet, koliko sam ja shvatio, tvrdi da nije primio ništa u vezi sa izjavama po Pravilu 92bis, osim vaše izjave da želite da ih podnesete u spis. Najbolje bi bilo da o tome razgovarate sa gospodinom Domazetom i vidite da li to može da se reši. Dokument koji je on poslao faksom je dobijen u petak, a tada je i zaveden, pa je Tužilaštvo moralo da dobije obaveštenje da treba da podigne taj dokument. Dakle, mora da postoji jedan primerak za vas. Ukoliko vam je potreban još jedan primerak, mi ćemo da vam ga nabavimo, ali bi najbolje bilo da o tome najpre razgovarate sa gospodinom Domazetom, on mora da zna čime će morati da se bavi. Bilo bi dobro da ustanovite i šta Pretresno veće treba da radi sa tim materijalom, jer smo pomalo uznemireni činjenicom da ćemo morati da se bavimo ogromnom količinom nebitnog materijala. U redu. O preostala dva ili tri pitanja ćemo da razgovaramo nakon pauze.

(pauza)

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, jedna od stvari koju bi trebalo da razmotrite u vezi sa irelevantnim materijalom je činjenica da će on biti u podnet u spis u pisanoj formi, tako da ćete imati kontrolu nad onim šta će da se dešava. Sledeći pitanje je vaš zahtev za izdavanje sudskog poziva za majku i sina. Zašto mislite da bi ih to ubedilo da dođu na Sud, ako to već nisu uspeali vaši istražitelji? Pretnja svedocima da će da budu krivi za nepoštovanje Suda do sada nije bila veoma korisna.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, ako mi dozvolite da ...

SUDIJA HANT: Samo trenutak. Nemamo transkript. Da, evo ga. Mislim da smo dosta toga izgubili, ali se nadam da će na kraju sve da bude u transkriptu. Zašto mislite da bi ih sudski poziv ubedio da dođu, kada to ranija uveravanja nisu postigla?

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, ni sam nisam ubeđen u to. Mislim da se to od mene, kao tužioca, očekuje, naročito kada su mnogi svedoci preuzeli na sebe rizik i došli u Tribunal da svedoče. Ja ću pokušati sve šta je u mojoj moći da to i učinim. Mi smo nedavno kontaktirali sa drugim sinom svedokinje koji, isto tako, radi u organima krivičnog gonjenja i činilo se da smo uspeali da ubedimo svedokinju da nema osnova za strah, čak smo joj i ponudili da je taj sin prati. Prošlog četvrtka smo obavešteni da su rešili da ne dođu u Tribunal. Kao što sam rekao, časni Sude, ne verujem da ćemo ih sudskim pozivom ubediti da dođu. Ali moram da se nadam da ćemo da uspemo i smatram da je moja dužnost i odgovornost da, u ovom trenutku, iskoristim sve pravne mogućnosti kako bih obezbedio prisustvo ova dva svedoka u Tribunalu.

SUDIJA HANT: Da. Mislim da to potpada pod Pravilo 54, a ne u nešto šta bi Pretresno veće moglo da učini.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: Uredu, potpisaću sudski poziv. Bilo bi dobro da nekom od vaših pravnih asistenata date disketu sa tekstem sudskog poziva, kako ne bi morali da ga ponovo kucaju.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: A sada, izveštaji veštaka. Imamo dva zahteva. Ime doktora Klarka (John Clark) se pojavljuje u oba slučaja. Nisam siguran da razumem zašto. Jedan je podnet 11. septembra i uključuje i doktorov izveštaj, a drugi je podnet 12. septembra i isto sadrži njegov izveštaj ili su to dva različita izveštaja?

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, gospodin Osogo (Ossogo) će govoriti o pitanjima u vezi sa doktorom Klarkom.

SUDIJA HANT: Zahvaljujem se. Gospodine Osogo, ja ih nisam proverio da li su to isti izveštaji, pretpostavljam da jesu, zar ne?

TUŽILAC OSOGO: Da, gospodine predsedavajući, tačnije rečeno, oni nisu sasvim identični. Prvi izveštaj je datiran 5. septembra. On tad nije bio završen, ali smo smatrali da bi bilo korisno da ga, u tom trenutku, uputimo Odbrani. Pet dana kasnije smo dobili upotpunjen izveštaj koji je sadržao i fotografiju mesta ekshumacije i u našem podnesku smo Sekretarijatu rekli da će taj novi izveštaj od 17. septembra da zameni izveštaj od 5. septembra. Dakle, mi ovaj drugi izveštaj predajemo Odbrani, kako bi nam saopštili da li je u saglasnosti sa Pravilom 94.

SUDIJA HANT: Ovo je prvi put da Sud čuje da prvi izveštaj treba da se zameni drugim, ali sada kada ste nam to objasnili, to ima smisla. Odbrani ste uputili i nepotpun izveštaj kako bi imala uvid u sam tok sastavljanja izveštaja. Takođe želite da doktora dodate na listu svedoka.

TUŽILAC OSOGO: Da, to je tačno, gospodine predsedavajući.

SUDIJA HANT: Zahvaljujem vam se. Gospodine Domazet, kakav je vaš stav o ... Izvinite, da li ste želeli da nešto dodate?

TUŽILAC OSOGO: Ne, gospodine predsedavajući, nemam ništa da dodam.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, kakav je vaš stav o zahtevu da doktor Klark bude dodatni svedok-veštak? Objasnjenje koje smo dobili je da raspoloživost doktora nije bila izvesna u vreme kada je podnet ovaj pretpretresni podnesak.

ADVOKAT DOMAZET: Gospodine predsedavajući, gospodine Osogo, ne znam da li ste primili moj podnesak od 15. septembra koji je poslat faksom. Odbrana u tom podnesku iznosi svoj stav koji mogu da vam sada i objasnim. Mi smo u skladu sa Pravilom 94bis(A), tražili da nam se omogući određeni vremenski rok od 21 dana ...

SUDIJA HANT: Slobodno govorite na BHS-u, ukoliko vam je tako lakše. Mi vam, očigledno, zavidimo što možete da govorite francuski, ali ako vam je to teže, onda govorite na BHS-u.

ADVOKAT DOMAZET: Da. Upravo u ovom podnesku rekli smo da je Odbrana primila 7. i 9. septembra pisane nalaze i da smatramo da treba da se poštuje rok iz Pravila 94bis(A) i naš rok iz Pravila 94bis(B) da bi se, po upoznavanju sa ovim nalazima, izjasnili da li želimo da unakrsno ispitujemo veštaka, ili ne.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, da li ćemo se ili nećemo striktno pridržavati pravila te prirode je nešto što možemo i kasnije da raspravimo. Zaista ne mislim da Tužilaštvu treba da uskratimo pravo da pozove svedoka samo zato što bi tako prekoračili propisani vremenski rok, osim ukoliko ne postoji realna mogućnost da bi

to nanelo štetu optuženom. Ali, ostavimo to, zasada, po strani. Moje pitanje je bilo sledeće: da li imate nešto da kažete povodom dodavanja imena doktora na spisak svedoka? To nema veze sa Pravilom 94bis. Tiče se pretpretresnog podneska u kojem Tužilaštvo mora da navede imena svih svedoka koje namerava da pozove. Tužilaštvo nije stavilo ime doktora Klarka na taj spisak, jer, kao što nam je objašnjeno, nisu bili sigurni da će doktor da bude dostupan. Da li imate prigovor na to da se ime doktora doda na spisak svedoka? Kako će doktor da svedoči je sasvim druga stvar.

ADVOKAT DOMAZET: Vaša Visosti, ne, nemam prigovora na to da svedok doktor Džon Klark bude imenovan, ne.

SUDIJA HANT: Hvala vam. Imaćete 14 dana od dana dostave, da uputite vaš odgovor. Gospodine Osogo, kada nameravate da pozovete ovog svedoka?

TUŽILAC OSOGO: U nedelji koja počinje sa 1. oktobrom.

SUDIJA HANT: Ne snalazim se najbolje sa računskim radnjama kada su u pitanju datumi. Kada je Odbrana dobila njegovu izjavu? 12. septembra. Da, imaćete vremena. U redu, zahvaljujem vam se. Gospodine Domazet, ukoliko biste mogli da nam dostavite svoj odgovor pre isteka ovih 14 dana, svi će vam biti zahvalni, ukoliko ne, vi u svakom slučaju imate tih 14 dana da odgovorite na njihov predlog dokaznog materijala veštaka. To su sva pitanja koja su podneta za danas. Da li ima još nešto?

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude. Želeo bih da Sudu predočim pitanje rasporeda suđenja.

SUDIJA HANT: Izvolite.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, ovo suđenje se, zbog više razloga, odvija brže nego što smo očekivali, delom zbog činjenice da je Sekretarijat promenio raspored. Tek smo prošle nedelje saznali da ćemo imati dodatna sednice ove nedelje, što prošle nedelje nije bilo predviđeno. Želim da skrenem pažnju Suda na to da smo mi nastojimo da ... Mi zapravo imamo 12 svedoka koje nameravamo da izvedemo pred Sud ove nedelje. Samo želim da obavestim Sud da smo imali problema sa holandskom Vladom prilikom obezbeđivanjem viza za ulazak ovih svedoka u Holandiju (Holland). Skoro svi ovi svedoci su iz inostranstva. Ovo nije gorući problem, samo sam želeo da obavestim Sud da tokom idućih nekoliko dana može doći do problema sa obezbeđivanjem dovoljnog broja svedoka. Mi još uvek dajemo sve od sebe da do toga ne dođe. Želim da uverim Sud da mi i pored toga, očekujemo da završimo izvođenje dokaza Tužilaštva barem nedelju, ili čak dve nedelje, pre ranije procenjenog roka. Ja imam raspored izvođenja dokaza Tužilaštva koji je napravljen prema našoj najboljoj proceni sastavljen i, ako časni Sud želi, mogu sada da ga podnesem Sudu. Raspored koji ste već dobili, časni Sude, se odnosi samo na ovu nedelju. Predlažem da vam dam ceo raspored po kom bi Tužilaštvo završilo svoj predmet 1. ili 2. oktobra.

SUDIJA HANT: Uredu. Vi stalno pominjete nekakvu izmenu rasporeda zasedanja. Malo toga je izmenjeno. Jedina razlika je u sedenju u sudnici četiri sata na dan ili pet minuta kraće ili četiri i po sata na dan. To je jedina razlika. Nadam se da nećete ponovo da nam objašnjavate. Zahvalni smo što se Predmet odvija mnogo brže, kao što je napočetku i trebalo da se proceni, ali, bez obzira na to, razumemo da ste morali da promenite raspored predmeta. Prihvatamo da postoje problemi sa vizama, zbog prethodnog obaveštenja koje se mora uputiti vlastima. Uveravam vas da svi mi imamo veliki broj obaveza van ove sudnice i da ćemo, ukoliko vam ponestane svedoka, to vreme veoma svrsishodno da utrošimo. Bilo bi dobro da nas unapred obavestite o tome kada ćete da završite sa dostupnim svedocima, kako bismo isplanirali termine za rasprave u drugim predmetima.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude. Predlažem da vam sada damo celokupan raspored izvođenja dokaza Tužilaštva. Obaveštavaću Sud preko vašeg pravnog savetnika, kao i gospodina Domazeta, o dostupnosti svedoka.

SUDIJA HANT: Da, možda ćete tokom suđenja morati da nam dostavljate razne verzije ovog rasporeda. Neke stvari u rasporedu će možda da budu pomerene napred, a neke nazad. Ali nadamo se da ćete nam, u slučaju da vam nestaje svedoka, dati slobodan petak, što bi mi omogućilo da se u isto vreme bavim pretpretresnim stvarima u tri ili četiri druga predmeta.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, ove nedelje će svi svedoci da budu u zgradi i od srede pa nadalje, tako da ćemo, nadam se, imati dovoljno svedoka da radimo puno radno vreme sve do četvrtka kada se svedočenja završavaju. Tada ćemo moći da vas obavestimo o daljem rasporedu.

SUDIJA HANT: Da. Uredu, onda. Hvala vam za to obaveštenje. Takve informacije su nam uvek od velike pomoći. A sada, vaš sledeći svedok, Za njega nisu potrebne zaštitne mere?

TUŽILAC BAUER: Da, časni Sude. Svedok VG-55.

SUDIJA HANT: Izvinjavam se. Svedok koji je na spisku ispred svedoka VG-55. Svedok 55 je broj 2 na spisku.

TUŽILAC BAUER: Izvinite, časni Sude. Mislim da smo vam u petak dostavili noviji, promenjeni spisak svedoka i na njemu je VG-55 pomeren unapred.

SUDIJA HANT: O, Bože. Po svoj prilici, nešto se, na žalost, sa tim desilo dole u Sekretarijatu. Da li su oni, inače, u istom redosledu? Možda ćemo da dobijemo taj novi spisak tokom dana. U redu. Svedok VG-55. Hvala vam.

sekretar: VG-55 je sledeći svedok?

TUŽILAC BAUER: Jeste. Mogu li da zamolim da se svedokinji naglas pročita svečana zakletva. Ona je rekla da je zaboravila naočare i da bez njih ne može da čita. Bilo bi dobro da joj se svečana zakletva pročita.

SUDIJA HANT: Da li je svedokinja VG-55 stigla? Biće neophodno da joj se svečana izjava pročita naglas, jer nije ponela svoje naočare. Zahvaljujem se. Ne znam. Izjava će morati da se pročita na engleskom i da joj se onda prevede na BHS, osim ako naš sudski poslužitelj nema neki skriveni talenat. Gospođo, molim vas da ustanete. Poslužitelj će da vam pročita svečanu izjavu sa kojom ćete morati da se složite. Nakon što je on pročita, upitaću vas da li to svečano izjavljujete.

poslužitelj: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SVEDOK VG-55: Da, uvek ću govoriti istinu i ništa osim nje.

SUDIJA HANT: Vi se slažete sa svečanom izjavom koju je vam je poslužitelj pročitao, zar ne?

SVEDOK VG-55: Slažem se i uvek ću se slagati.

SUDIJA HANT: Hvala vam. Sada, gospođo, možete da sednete. Izvolite, gospođo Bauer.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC BAUER

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Svedokinjo, kako bi se zaštitio vaš identitet, dodeljen vam je pseudonim VG-55. Tokom ovog postupka bićete oslovljavani sa "VG-55". Da li ste to razumeli?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Dobićete papir na kojem je napisano vaše ime. Možete li da nam kažete sa da ili ne da li se na tom papiru nalazi vaše ime?

SUDIJA HANT: Na žalost, neko će morati da joj pročita šta piše na papiru.

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Da, da.

SUDIJA HANT: Izgleda da ipak možete sami da pročitate.

TUŽILAC BAUER: Hvala vam, VG-55.

SUDIJA HANT: Kako će svedokinja, ako to bude potrebno, moći da čita ostale dokumente, gospođo Bauer?

TUŽILAC BAUER: Časni Sude, upravo zato smo obezbedili ove dokumente i na BHS-u. Tekst dokumenata je odštampan veoma velikim slovima, tako da će svedokinja moći da, barem se ja tome nadam, da ga pročita na BHS-u.

SUDIJA HANT: Možda bi trebalo da je pitate da li može da pročita te tekstove, a zatim i da joj objasnite da kada želi da spomene neku od ove tri osobe iz dokumenata, treba da to učini na način koji ste objasnili.

TUŽILAC BAUER: Da li svedokinji može ponovo da se pokaže onaj isti papir i ...

SUDIJA HANT: Mislim da je nabolje da svedokinja ima svoj primerek tog papira.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da ... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)* ... Pred vama ćete da imate ovaj papir. Molim vas da svaki put kada budete spominjali nekog od ta tri svedoka, vašeg devera, jetrvu ili svekra, to uradite na BHS-u. Da li ste to razumeli?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Da. Razumela sam.

SUDIJA HANT: Da li ste tog datuma rođeni ili mislite da ste rođeni? Datum je u trećem redu teksta.

SVEDOK VG-55: Jeste.

SUDIJA HANT: Taj papir će da bude dokazni predmet broj P74 i biće uveden u spis pod pečatom.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Molim vas da ostavite taj papir svedokinji. Hvala. VG-55, da li ste 1992. godine živeli u selu Mušići kod Višegrada, sa vašim pokojnim mužem i dvoje dece?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Zamoliću vas da se prisetite incidenta koji se, krajem marta, dogodio u vašem selu, kada su Milan Lukić i Mitar Vasiljević došli u vašu kuću. Odakle ste poznavali Mitra Vasiljevića?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Da. Ja sam njega poznavala kao ... Kad smo zajedno išli u školu, mi smo bili drugovi. Još smo u školi ... Mi smo bili blizu.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta ste još znali o ličnim prilikama Mitra Vasiljevića?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Kao, eto, ono, nisam ništa znala posebno, dok ono nije bilo. A kad smo bili drugovi, nisam ništa loše o njemu znala. Nisam, nisam.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li znate koje mu je zanimanje?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Znam, bio je konobar.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Gde je bio konobar?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: U "Panosu", u Višegradu.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li ste poznavali još nekoga iz njegove porodice?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Da, znala sam sestre i njegovu suprugu Milojku.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li ste par puta, pre izbijanja sukoba, videli Mitra Vasiljevića, ili jednom ili više puta?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Nego kada?

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Pre 1992. godine, pre incidenata o kojima ćemo da govorimo.

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Viđala sam ja njega prije toga.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Kako su te večeri Mitar Vasiljević i Milan Lukić došli?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Oni su došli u prvi mrak, kada je padao. Doš'o je Mitar Vasiljević i Lukić, Milan Lukić i bilo je još pet-šest ljudi. Oni su upali u kuću mog svekra. Mitar je ost'o pred vratima i kada sam ja izašla iz kuće, ja sam Mitru rekla: "Mitre, kako ti je Milojka?" Samo sam pomislila da me ne bi ubio, jer ... Mislim, samo sam na to pomislila.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Rekli ste da su došli. Da li znate kojim kolima su se dovezli ili koje boje su bila kola kojim su se dovezi?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Crvene boje.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Kažete da ste se bojali da će on da vas ubije. Kako je Mitar Vasiljević bio obučen?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jesam. Bile su mu crne pantalone, gore, nešto, ne znam baš šta je. Samo znam da je bio naoružan, imao je pušku uza se.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li se sećate kakvu je pušku imao?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ja ne znam, stvarno. Imao je neku, drž'o je pušku, bila je puška uperena, bila je zapeta ... Šta ja znam, tu, eto. Samo je bila zapeta puška, bio je uperio.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Gde je, zapravo, sve to vreme stajao Mitar Vasiljević?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Stajao je pred mojim vratima, na stepenicama, na prvom ulazu.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li vam je, kada su došli, išta rekao o razlozima zašto su došli?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ništa on meni nije rek'o. Samo, kada sam ga upitala "kako ti je Milojka", da me ne bi ubio, on je meni rek'o samo da je dobro. Dalje mi ništa nije rek'o, kao meni da je nešto rek'o, ništa mi nije rek'o.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta je za to vreme radio Milan Lukić?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Milan Lukić je uš'o u moju kuću. Bio je naoružan, dig'o je bajonet i sve mi je po kući prevratio, ove, kauče i nešto je, kao, tražio, neke ljude, u mojoj kući.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li vam je tada rečeno šta ili koga su ti ljudi tražili?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Oni su tražili ljude, eto, kao, da neko se krije, da nema neko da se krije, tražili ljude ... Tada.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li vam je to neko rekao?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Rek'o je. Oni su, rek'o je, Milan Lukić traži neke ljude, kao da se neko krije u našoj kući, kao da krijemo, neke ljude traže, nisu rekli koga.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Kad kažete "oni", na koga tačno mislite, VG-55?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Na Milana Lukića.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je Mitar Vasiljević imao neku traku na odeći?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Im'o je crvenu mašnu na ramenu. Na odjeći je im'o crvenu mašnu.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je imao nešto na glavi?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Nije.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li vam je, u nekom trenutku, Mitar Vasiljević rekao da ne brinete zato što ste drugovi iz škole i da vam se ništa neće dogoditi?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ništa mi nije rek'o.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je rekao bilo šta ikome drugome, vašem mužu, na primer?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ja nisam čula da je rek'o mom mužu, ništa, baš, nisam čula. Ja nisam čula da je išta mom mužu rek'o.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je sve vreme bio ispred kuće ili na pragu kuće?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Dok je Lukić radio u kući, dok je nama rek'o da se skupljamo ... Da dođu ljudi u kuću, da im da on bezbjednost, da ne idu nigdje iz Mušića.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Ko je to rekao?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Lukić.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Ali ja sam vas pitala: da li je Mitar Vasiljević sve vreme stajao pred kućom ili na pragu kuće?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Pred kućom, na ulazu u kuću, na stepenicama.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Gde je uperio svoju pušku?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: U nebo.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Rekli ste da su sa njim bili još neki ljudi. Da li je među njima bila i žena koja je tada imala plavu kosu?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Nisam je vidjela to veče. Vidjela sam je drugi put, a to veče nisam vidjela tu ženu, samo sam vidjela pet-šest ljudi. Oni su otišli u kuću moga djevera i moje jetrve.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li ste na osnovu njihovih akcenata mogli da zaključite odakle su?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Kao, oni da su bili iz Srbije, nisu bili naši ljudi, ovi što su otišli u kuću mog djevera.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta vam je Milan Lukić rekao da uradite, kada je završio pretraživanje vaše kuće?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Rek'o nam je da skupimo komšije, ljude, da dođu u moju kuću da im rekne ... Da dođu da ima, kao, neki savjet da rekne, kaže.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: I da li se to i dogodilo?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jeste. Oni su došli. Bilo je tu i dosta ljudi i žena i on je nama rek'o da nigde ne idemo, da nam je tu bezbjedno. Jednog je, Sulju, bio udario po ramenu i rek'o da nam neće faliti ni dlaka na glavi.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je on išta odneo iz vaše kuće?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Iz moje kuće nije, samo jeste iz moga djevera. Oni što su otišli, pet-šest, iz kuće mog djevera, oni su odneli pare, cigare i neko piće.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li se idućeg dana Milan Lukić vratio?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Nije se vratio, samo se drugo veče vratio i odveo je naših sedam muškaraca prema Prelovu. Pokupio ih je u auto.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li ste videli kako su ih odveli?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Baš, ja ... Bila sam čula kako žene zapomažu, ja sam bila malo dalje, dok sam ja tu prišla. Žene zapomažu, kažu: "Odvede nam Lukić, pokupi sedam muškaraca". Ja te muškarce znam, to su moje komšije. Odveo ih je prema Prelovu i za te se ljude ništa u životu više ne zna.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li se sećate imena sedmorice muškaraca koji su odvedeni?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Sjećam se.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li, molim vas, možete da ih navedete?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Mogu. Mustafa Vila i Nermin Vila, SuljoVila i Uzeir Vila i ne mogu da se sjetim imena čovjeka, kako mu je ime ... (*izbrisano po nalogu Pretresnog veća*) ... i Adil Vates i Kasim Murtić.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je te ljude iko video nakon tog dana?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Nikada.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta se te večeri dogodilo sa vašim svekrom?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Tada je moj svekar otiš'o prema Prelovu da samelje žito i od njega, od tada, nema ni traga ni glasa.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je iste te večeri u vaše selo došla jedna druga grupa?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jeste, još došla je druga grupa. I onda su nas otjerali u drugu kuću. Jedna nas je plavuša i još neki koji su bili po selu, tamo su nas sve skupljali, otjerali nas dole prema drugoj kući, da nas skupe u tu drugu kuću.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Ko je bio vođa te grupe?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jedna je plavuša bila. Ona je baš mene tjerala, baš me je puškom gurala u leđa, da ja idem. Ja nju pitam: "Kuda ćemo", ona kaže: "Nisam te ništa pitala." Samo da idem i samo me je gurala i leđa, puškom, da idem što brže.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je ona bila iz tog kraja ili iz neke druge zemlje?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Nije bila odavde. Ona je bila, od kada smo mi bili ... Ona je zanosila kada priča, na srbijanski.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta je ona uradila kada ste se pridružili ostalim prikupljenim seljanima ispred kuće?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Kad smo se skupili dole, pred jednom kućom oni su dole čekali ... Još jedna je bila grupa tih ljudi. I ovaj jedan je meni prišao kada smo se tu svi skupili, mene on pita, ovako: "Jesi li glasala? Jesi glasala za Aliju? Pa, da." Psuje me. Ja sam ćutala i nisam ništa rekla. Ovaj, tu su nas skupili i pitali su nas: "Kako se zove ovo selo?" Mi smo rekli, ja sam rekla: "Mušići". Sad će, kaže, biti "Mučići".

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta je hteo da kaže time "sad će biti Mučići"?

SUDIJA HANT: Kako ona može da odgovori na to pitanje? Ono šta je ona razumela da to znači je sasvim drugo pitanje.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Možda je samo u pitanju BHS prevod. Da li vam je rekao "Mučići" ili "Mušići"?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ja sam rekla "Mušići", a ona je meni rekla da će sad biti "Mučići"

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Hvala vam. Da li su oni, u nekom trenutku, ukrali sav vaš novac i vredne stvari?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jesu. Oni su čekali da dođe Milan Lukić, jer on je tada odveo one muškarce i oni su tada čekali da dođe Milan. Onda su nas naterali u tu kuću, i onda su nam rekli dajte nam zlato, ko ima i pare. Ja sam skinula svoje zlato i bacila ga na patos, a ko je imao pare, on je isto stavljao, čekali ... Međutim, Milan nije tad došao, dok su ... I oni su to nama pokupili.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Kada se Milan vratio, šta je uradio?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Kad se vratio prvo je upitao: "Gde je onaj čovjek što smo bili sinoć u njegovoj kući". A, to je bilo u mog svekra kući. To nas je upitao.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta vam je još rekao?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Onda nam je rekao da uđemo u kuću, i pitao je da li neko ima goriva i da pređemo u štalu. Mi smo mislili što da pređemo, on je valjda hteo da popali, šta ja znam.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta je zatim uradio Milan Lukić?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Onda su stali pred vratima i onda zvao, kao hoće neke slamke da vide šta će sa nama uraditi. Onda, vratio se ovamo, u kuću i rekao: "Nećemo vam mi ništa uraditi. Samo, može druga grupa naići da vam nešto uradi. Sad ide svako svojoj kući. ali nemojte da spavate u kućama, idite podrum. Idite kud znate."

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta se te noći dogodilo sa vašim mužem i deverom?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Onda je rak-o. "Ti i ti, da idete sa nama. A vi hajdete odakle je ko doš-o. A, vas dvojica ćete sa nama da idete." Tada smo ja i moja jetrva zapomagale: "Nemojte nam voditi ljude". Oni su rekli: "Da ih samo nešto ispitamo, pa ih vraćamo".

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Kada ste rekli: "ti i ti", da li ste time mislili na svog muža i devera?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jeste, tako je. Na muža i djevera.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li ste idućeg dana vi i vaša jetrva krenuli da pronađete vaše muževe?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Kuda ste otišli?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Pošli smo, izjutra ustali ... Ja sam noćila sa svojom decom na uglju, u podrumu, jer nisam smjela da odem u svoju kuću. Izjutra smo ustale i došle smo na autobus koji je prolazio našim selom. Ušle smo u autobus i bilo je još tih žena koje su bil sa nama, bila je i moja jetrva. Tada smo doputovale do Višegrada.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Gde ste tačno u Višegradu pošli?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Pošli smo prema MUP-u u Višegradu.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je, u nekom trenutku, u MUP došao i Milan Lukić?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jeste. Mi smo pošle u MUP, ljudi koji su radili tu u MUP-u su nas pitali "šta vam treba?" Mi smo rekli: "Tražimo ljude". "Ko vam je odveo?" Kažemo: "Lukić". Kaže: "Trenutno njega nema. Sačekajte, sada će on doći". Mi smo čekali dok on nije doš'o.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta vam je on rekao kada ste ga pitale za svoje muževe?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jedan mu je čovjek rek'o: "Ove žene čekaju ljude. Ti im odveo ljude". On je rekao: "Ma, jebi ih". On je tako nama rek'o.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li ste se nakon toga vi vratili u vaše selo, a vaša jetrva je nastavila da traži vaše muževe?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jeste, jeste.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li se kasnije toga dana vaša jetrva vratila u selo i rekla vam šta će se desiti sa vašim muževima?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta vam je rekla?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ona je rekla: "Sad će nam doći muževi", ja sam rekla: "Nije to moguće. Sada će", kaže, "doći muževi". Nije prošlo malo vremena, naši su muževi došli. U naše selo, Mušiče.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Ko ih je doveo?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ja znam da je bio Lukić, Sredoje, znam da i' je on dovez'o autom. Još jedan čovjek je bio, ali mu ja, baš, ne znam ime, da vam kažem. Samo znam da je Sredoje bio.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Ko je Sredoje Lukić?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: To je bio moj komšija, ja sam njega poznavala.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta je bio po zanimanju?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Bio je policajac.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta vam je rekao da uradite?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Pa, rek'o je ... Mi smo otišli kod moje jetrve u kuću, kad su nam se muževi vratili. Zahvalili smo mu se što nam je doveo muževe i rek'o nam je da ne možemo više ovde biti, da će biti ovde Srbija i da idemo tamo, u svoj narod.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li su vam vaša jetrva ili on rekli zašto su pustili vašeg muža i njegovog brata?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Rekao je on da je pustio, da je to zaslužila moja jetrva, da je ona njemu pomogla nešto, kao, kada je kuću pravio, da je neke čekove pomogla i da je zaslužila da dođu moj djever i moj muž.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je u u pitanju nekakva novčana pomoć?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ja se ne sjećam. Ja ne znam, stvarno ...

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li su jednog dana u vaše selo došli neki srpski mladići i tražili jednu ovcu?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jesu.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Kako su vam prišli?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ja sam tu bila blizu. Oni su dole bili došli, sa autom, mladi ljudi, svi su imali velike krstove na vratima. Kad sam ja dole prišla, oni su mojoj komšinici psovali džamiju i vjeru u koju vjeruje. Ja kada sam dole prišla, pitam šta oni hoće. Oni kažu: "Tražimo ovcu". Ja im kažem: "Da li može tele? Ne može. Samo može ovca".

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li su to bili lokalni Srbi ili Srbi iz Srbije?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Srbi iz Srbije. Nisu bili odavde.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je to bilo istog dana kada ste išli sa Jasminom Vilom, kada ste sreli Milana Lukića?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Da. Jeste.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta je Milan Lukić uradio sa Jasminom?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Kad smo mi onu ovcu gore našli, mi smo je svukli, dole, onim ljudima. Ljudi su uzeli ovcu, stavili je u auto, Milan Lukić je rek'o: "Ti da mi se javiš" i djevojka je otišla.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li se tog dana i vratila?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jeste, za dva-tri sata se vratila.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: U kakvom je stanju bila?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Loše.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Kako je izgledala?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Odeća je bila sva mokra. Ispod očiju je bila sva modra, a okolo je bila ... Donji deo je bio mokar, okolo je džemper svezala.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li vam je rekla šta joj se dogodilo?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Šta vam je tačno rekla?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Rekla je da je od nje sve uradio što je hteo, silov'o je i da je rek'o da mi ne možemo tu ostati, da će nas sve poklati, da idemo kud znamo.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li je to bilo one iste noći kada su vaši muževi odlučili da preplivaju reku i odu iz tog područja?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Te su večeri naši muževi otišli preko Drine, kada je ...

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li su vam meštani Srbi, par dana nakon toga, rekli da odete iz tog područja, jer će vas sve pobiti?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jesu.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li ste uzeli par svojih stvari i krenuli za Višegrad?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jesmo.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li ste pokušali da uđete u konvoj Crvenog krsta?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jesmo, ali nikada nismo imali ... Svi su nam vikali: "Niko vas neće, ni jedna zemlja ne prima" i mi smo se tada svi vratili i nismo ni otišli.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Kada kežete "svi su nam vikali", na koga tačno mislite?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Na Srbe.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li ste na svom putu za Višegrad naišli na neke paravojne jedinice?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Kada?

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Na putu za Višegrad, u Crveni krst.

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Nismo. Kad je trebalo da idemo na konvoj, iskupe se oni, onda drže noževe i one noževe ... Pritisnu dugme i samo ih okreću na rukama i viču i bacaju nam hleb onde, kao, eto, nekim keradima, šta ja znam, tako ... Provociraju nas tu.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li su vam pretili?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Pa, pretili nam nisu nešto, samo su nas provocirali i, onako, bili su uvijek naoružani i uvijek su bili, onako, neprijatni prema nama.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li su rekli šta će da urade sa vašom decom?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jesu. Kad smo došli do Crvenog krsta, rekli su da će nam prvo djecu klati, da vidimo kako kolju djecu, pa onda da nas kolju.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li ste vi, u nekom trenutku, počeli da se krijete u Bikavcu?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: U jednoj muslimanskoj kući u Lipama?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Kada ste otišli iz te kuće, zašto ste pobjegli odatle? Možete li da nam, molim vas, objasnite taj događaj?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Može. Pobjegli smo, jer su u toj kući bila čet'ri ubistva. Ubili su to veče čet'ri žene, a ja i moja jetrva smo bacili djecu kroz prozor da bi se spasile. I tako smo izašle po noći.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: I samo još jedno pitanje. Da li biste vi danas bili u stanju da prepoznate Mitra Vasiljevića?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Bih.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li ga vidite negde u ovoj prostoriji?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Vidim.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li možete da za zapisnik opišete gde sedi?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Sjedi gore ... Sjedi na zadnjem sjedištu gore, koje je ispod vrha.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Da li možete da objasnite kako je obučen?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Odijelo.

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Koje je boje? Da li možete da vidite koje je boje?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Vidim. Ima bjelu košulju i crvenu kravatu. Kravatu crnu.

TUŽILAC BAUER: Zahvaljujem vam se. Časni Sude, nemam više pitanja.

SUDIJA HANT: Izvolite, gospodine Domazet.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT DOMAZET

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospođo, te večeri kada je prvi put došao Milan Lukić, odnosno kada ste videli i Mitra Vasiljevića sa njim, objasnili ste da ste bili dosta uplašeni.

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li vam je neko od tih lica, konkretno, tada pretio? Konkretno, da li vam je nešto Mitar Vasiljević pretio ili ne?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ništa mi nije rekao. Da mi je nešto prijetio, nije, samo ono što sam rekla, uvek ću i kazati ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je Milan Lukić nešto pretio, osim onog šta ste rekli da je govorio?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Meni ništa nije prijetio, samo je rekao da, kao, smo bezbjedni tu, da nigdje ne idemo, to veče nam je rek'o.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada ste rekli, gospođo, da se sećate da je Mitar nosio crvenu traku, da li se možete setiti da li je to bila traka oko rukava, oko jednog od rukava?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ja mislim, ipak, da je bila oko rukava, ovaj, traka.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je to bila traka širine ... Deblja traka koja se nosi ili je uska?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Uska traka.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste nešto na njoj primetili, na samoj traci?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Crvenu boju.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Taj događaj, da li se sećate koji je to datum ili mesec bio? Ovo vas pitam, jer mislim da je zapisniku stoji mesec koji nije čak ni bio u vašoj prvoj izjavi. Mislim da je to, možda, slučajna greška. Stajalo je da je o martu mesecu reč. Da li je to reč o martu ili maju mesecu?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: U maju, ja mislim 28. maja, mislim da je to tako.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, mislite da je to kraj maja?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Kraj maja, tako je, kraj maja je bilo.

SUDIJA HANT: Samo trenutak, gospodine Domazet, imamo uobičajene probleme. Gospodo, pošto i vi i branilac govorite istim jezikom, prevodiocima je teško da vas oboje prate, ukoliko ne napravite malu pauzu pre nego što počnete da odgovarate na pitanje. Gospodin Domazet će morati da napravi kratku pauzu pre nego što postavi pitanje. Samo napravite kratku pauzu kako bi prevodioci uspeali da nam sve prevedu na engleski i francuski jezik, a zatim možete da odgovorite na pitanje. Da li ste me razumeli?

SVEDOK VG-55: Da.

SUDIJA HANT: Nastavite, gospodine Domazet.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Rekli ste, gospođo, kada je to bilo prvi put. Opisivali ste danas i onaj drugi događaj, ali da li možete reći koliko je proteklo vremena u odnosu na ovaj prvi događaj. Da li je samo jedan ili dva dana prošlo, ili nešto više od toga, kada se opisuje ovaj drugi događaj koji ste opisali, odvođenje sedmorice iz vašeg sela?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Nije to već odvedeno, nego drugi dan je odvedeno, sedmorica ljudi

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, da. Razumeo sam da nije te večeri nego je drugog dana. Ali, da li je odmah sledećeg dana ili je dva ili više dana iza toga, ako se sećate?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Drugo veče, odmah, je odvedeno sedmoro ljudi.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, sledećeg dana. I ova grupa sa tom plavom ženom je te iste večeri, druge večeri, došla?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Te iste večeri ta je žena nas skupila tu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Kada ste opisali događaj posle koga ste svi vi u selu bili otišli prema Crvenom krstu, dakle u Višegrad, rekli ste da je došla grupa meštana Srba. Da li mi možete reći odakle su, iz kog sela i koji su to bili, po vašem sećanju, koji su to došli i govorili vam?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ja ne znam. Ne poznam te ljude. Samo znam, kao, eto, vidjela sam ih. Ne znam kako se zovu. Znam da su iz Višegrada.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li su oni iz Višegrada ili iz sela Grebena koje je blizu vašeg sela?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ja mislim da ih je više bilo iz Višegrada nego iz Grebena. Iz Grebena nisam poznala nikoga.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Rekli ste da vam tog dana kod Crvenog krsta u samom Višegradu, dok ste čekali, jedna grupa uniformisanih lica vam je pretila i na razne načine vas provocirala. Da li ste mogli, po njihovom govoru ili nečem drugom, da primetite da li se radi o lokalnim Srbima iz Višegrada ili onima iz Srbije?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Bilo je iz Višegrada, bilo je i iz Srbije. Bilo je ... Mješovito ih je bilo.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada ste danas rekli da je razlog zbog koga ste napustili Bikavac bilo ubistvo, odnosno četiri izvršena ubistva, ja bih vas molio da kažete, ako se sećate, ko je ta ubistva izvršio? Ko su ti ljudi koji su to uradili?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ja ne znam ko ih je ubio, nisam mogla vidjeti. Da sam ih vidjela, ne bi' ni ja danas bila živa, sigurno. Samo znam kako se zovu ti ljudi, te žene koje su ubijene.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, ne znate ili se ne sećate tih lica?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Ja se ne sjećam ko je ubio. Nisam mogla vidjeti

ADVOKAT DOMAZET: Hvala vam lepo. Nemam drugih pitanja.

SUDIJA HANT: Gospođo Buer, da li imate neko dodatno pitanje?

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC BAUER

TUŽILAC BAUER – PITANJE: Imam samo jedno dodatno pitanje. Svedokinjo VG-55, kada je Mitar Vasiljević one noći bio tamo, nije vam pretio, ali kako ste se tada osećali?

SVEDOK VG-55 – ODGOVOR: Nisam se osjećala nešto ... Bila sam uplašena da me ne bi ubio. Ja sam njemu rekla: "Mitre, kako ti je Milojka", da bi me pozn'o, da me ne bi ubio.

TUŽILAC BAUER: Hvala vam lepo. Namamo više pitanja.

SUDIJA HANT: Gospođo, hvala vam što ste došli da svedočite. Zahvaljujemo vam se što ste dali iskaz. Sada možete slobodno da odete.

SVEDOK VG-55: Nema na čemu.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, bilo bi najbolje da nam kažete ko je sledeći svedok. Još uvek nismo dobili izmenjeni spisak svedoka.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude. Sledeći svedok je VG-116, časni Sude.

SUDIJA HANT: Da li je ta osoba dobila pseudonim nakon što je odštampan ovaj spisak?

TUŽILAC GRUM: Sumnjam, časni Sude, osim ako ...

SUDIJA HANT: Svedok VG-116 se ne spominje čak ni u najnovijem primerku spiska.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, na spisku koji je predat jutros u 11.30 je bio svedok VG-116.

SUDIJA HANT: To je treće verzija tog spiska, zar ne? Mi imamo verziju od 13. septembra i jednu od 17. septembra. I sada imamo spisak od 17. septembra, zar ne?

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude, to je najnovija verzija.

SUDIJA HANT: Siguran sam da i sami shvatate sa smo se malo zapetljali u svemu ovome.

TUŽILAC GRUM: Uložili smo veoma mnogo truda da ove svedoke dovedemo u zemlju.

SUDIJA HANT: Razumem ja sve to. Samo pokušavam da saznam da li svi radimo na osnovu istog dokumenta. Da li vi mislite na dokument sa šemom?

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: Da, imamo taj dokument.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, u pitanju je zaštićen svedok. Najpre ću da ga zamolim da pogleda video-snimak na kom se on nalazi. Zamoliću vas da pređemo na privatnu sednicu, a da se, nakon što svedok odgleda video-snimak, vratimo na otvorenu sednicu i da svedok tada komentariše snimak.

SUDIJA HANT: Hteo sam da kažem da bi bilo najbolje da svedok sada da svečanu izjavu, ali neka se on najpre smesti u sudnici, a zatim možemo da pređemo na privatnu sednicu. Ovaj pseudonim je svedoku dodeljen na samom početku suđenja. Mogu ga pronaći u tanskriptu, ali se, na žalost, ne nalazi na spisku pseudonima. A, da, našao sam ga. Hvala vam.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, da ne bi došlo do zabune, dokument odštampan velikim slovima sadrži ime svedoka na kog će se VG-116, možda, pozivati. Dokument je odštampan velikim slovima, jer svedok ima poteškoća sa vidom. U dokumentu se, dakle, pominje svedok VG-22.

SUDIJA HANT: Svedok će malo da zakasni, ali ćemo da ga pričekamo.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, dok čekamo svedoka, zamolio bih da se svečana zakletva naglas pročita svedoku, zbog njegovog problema sa vidom.

SUDIJA HANT: Vidim da je planirano da doktor De Grav (De Grave) svedoči u sredu. Zamolio bih da ga, ko god pre toga bude razgovarao sa njim, ljubazno zamoli da tokom svog svedočenja, to osobito naglašavam, govori neki drugi jezik umesto latinskog. Naravno, on je jedan od onih doktora koji vole da se izražavaju na latinskom, pošto ga dobro znaju, ali nama je veoma teško da ga razumemo, ukoliko ne budemo imali rečnik medicinskih termina.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, preneću mu večeras vašu molbu.

SUDIJA HANT: U redu. Gospodine, molim vas da ustanete. Poslužitelj će da vam pročita svečanu izjavu. Kada on završi čitanje izjave, zamoliću vas da kažete da li vi to svečano izjavljujete ili ne.

poslužitelj: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA HANT: Gospodine, da li se slažete sa svečanom izjavom koju je vam je poslužitelj pročitao?

SVEDOK VG-116: Da.

SUDIJA HANT: Papir sa pseudonimom će da bude zaveden kao dokazni predmet P75 i biće predat u spis pod pečatom. Izvolite, gospodine Grum. Recite nam kada želite da predemo na privatnu sednicu, ali najpre neka vam svedok kaže lične podatke.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC GRUM

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dobar dan, gospodine VG-116.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Dobar dan.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zamoliću vas da nam samo ukratko objasnite gde ste rođeni i čime se bavite.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Rođen sam u selu ... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)* ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je to u Višegradu?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Da, selo u blizini Višegrada.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I da li ste rođeni dana ... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)* ...

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koje je bilo vaše zanimanje kada ste radili?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Ja sam ... (*izbrisano po nalogu Pretresnog veća*)
...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Na stolu imate čašu vode. Slobodno je pijte kada osetite da vam je potrebna.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: U redu. Hvala vam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pokazaćemo vam video-snimak, ali, najpre, bih zamolio da predemo na privatnu sednicu, kako bismo odgledali snimak.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Da, da.

(privatna sednica)

SUDIJA HANT: Sada smo na javnoj sednici.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine VG-116, sada se nalazimo na javnoj sednici i zamolio bih vas da, ako budete morali da spominjete svoje sinove, to učinite tako što ćete o njima da govorite samo kao o vašim sinovima, bez spominjanja njihovih imena.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas da opišete Sudu kako ste se zadesili u onom kamionu. Kako je do toga došlo?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Pa, došlo je, kada je korpus ulazio u grad i prema ... Naroda je mnogo došlo iz Dobruna, pobjeglo je od korpusa. I tako su i pobjegli u šumu, svi, narod sav pobejg'o u šumu. Bili su veoma uplašeni. Nisu znali šta da rade, pa su sišli dole, do puta. Ja sam otiš'o natrag u moje selo da podmirim stoku, da ih pustim napolje, jer nisam znao da li ću se vratiti živ. Morao sam da pustim stoku napolje. Kada sam je pustio napolje, krenu sam duž puta. Bio sam sasvim sam, lut'o naokolo. I odjednom, odozdo, su došli silni ljudi, bilo je mnogo njih u kamionima i ispred i iza kamiona. Pored mene, prolazili su pored mene i jedan vojnik mi je rek'o: "Popni se u vozilo, starče". Naravno, uskočio sam u vozilo i poš'o sa njima, gdje god da su išli. U autu su bili vojnici, a bile su i dvije žene i jedno dijete. Nisam ih pit'o ko su, ali su sjedele pored mog sina. Pokušao sam da popričam sa vojnicima, ali oni nisu htjeli da pričaju sa mnom. Uopšte nisu htjeli da govore sa nama. I onda smo krenuli u grad, cijela kolona. I bilo je tu i malih auta, sve to bježi, ne zna kud. U grad, pa šta bude. Onda, kad sam preš'o most na lijevu stranu, stoje ljudi, obojeni, po glavi čarape, veliki jedan stroj, tamo ulijevo, do neke kafane. More toga bilo. U raznim je tu bilo odjelu. I civila i policije i u vojničkom odijelu. Onda, ja sam okrenuo glavu da bi' malo pogled'o, onda, jedni viču, psuju majku "balijsku", jedni kažu: "Poklaćemo vas". Ja sam se malo požalio jednom vojniku, hoće li nas skinuti sa auta. On se sm'je, kaže: "Šta bi to i smetalo?" Ja sam opet diz'o glavu da pogledam, na donjoj strani je bio stadion. Tu su stali kamioni sa topovima, svi su imali topove. Mladi vojnici. Onaj

jedan reče: "Idemo da pretresemo gore one kuće, da vidimo imali li kakvih balija". Ja sam mu rek'o: "A kuda mi sada?" Kaže: "Sad ćete dole, a kasnije nećete nigdje". Kada smo ušli kroz kapiju, dole, naroda sam našao kao blata. Samo ćete, narod sa cegerima, sa torbama. Kad kažu, dolazi komandant sa helikopterom. Ja sam se malo sakrio. Valjda je taj komandant doš'o, nakupio se narod oko njega i još neki. Vojska je držala puške, mlada vojska, u nebesa, s nikim nisu pričali. Poslali su dva vojnika na sredinu, i svaki je čovjek i žena među njih morao proći i oni su tu pretresali toga naroda. I kad se to završilo, mi smo tražili, neki su drugi tražili, njemu prilazili, zovu ga, valjda, "Ojdanić", da idemo kući, šta ćemo u logoru. On je rek'o ko je sa Mušića, bližnja sela, Jelačići, da se mogu vratiti, to smo oslobodili. Nema koga osloboditi, tu narod, nema nikakve vojske. Mi smo krenuli i mi smo tražili razne krivine kroz grad da nas ne bi sve pohvatali. Dva mosta ima. Neki otišli na gornji most, neki na donji, da nas ne bi sve pohvatali oni što su nosili čarape i tako, obojili se u neke boje. Kad smo došli kućama sa onim narodom, ono što je ostalo resto, ja ne znam kad su ih oni puštali ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine VG-116, zamoliću vas da popijete malo vode, a ja ću da vam, zatim, postavim par pitanja o stvarima koje ste spomenuli u svom iskazu.

SUDIJA HANT: Samo vas podsećam da svedok ne sme da imenuje svog sina. On je već, greškom, spomenuo svoje ime.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude. Već smo zatražili redigovanje tih delova transkripta.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine VG-116, znam da vam je ovo teško. Mi radimo pod veštačkim okolnostima, ali molim vas da, koliko je to u vašoj moći, ne spominjete imena ili neke druge činjenice koje mogu da razotkriju vaš identitet.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sada ću da vas podsetim na vreme kada ste, kako ste već rekli u iskazu, prvi put videli te kamione. Da li su to bili kamioni JNA? Da li su to bili kamioni Jugoslovenske narodne armije?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jesu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Rekli ste da ste videli veliki broj kamiona. Da li možete da nam kažete koliko je, po vašoj slobodnoj proceni, bilo tih vojnih kamiona ...

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Mnogo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: ... u tom trenutku? Da li je to bilo na putu za ...

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Na cesti, velika kolona kamiona. Puni su i bilo je vojske, vojnika, sve mladi vojnici.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je to bilo na jednom od puteva koji vode prema Višegradu?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je tačno da ste se vi, u danima koji su prethodili tom događaju, krili u šumi?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Svaki dan.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada ste prvi put videli te kamione, da li ste u jednom od njih videli i svog sina?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Pa jesam vid'o.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su vojnici koje ste spomenuli bili naoružani?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Da, naoružani automatskim oružjem.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je bilo vojnika u kamionu na kom ste videli da se vozi vaš sin?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Mladi vojnici. Poznajem armiju, znam šta je armija.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Izjavili ste da vas je neko pozvao i rekao vam da se popnete na kamion. Možete li da nam kažete tačno šta je ta osoba rekla, onako kako se sećate?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Pa, rek'o mi je: "Penji se na kamion." Prodrao se, mnogo, na mene.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: On je bio jedan od vojnika?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Od vojnika, nije bio civil niko. Moj sin, tada, video sam, nije smeo ni progovoriti. Niko nije smeo, ne samo moj sin. Bili su mnogo ljuti ti vojnici.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je tačno da se taj incident koji nam sada opisujete desio na levoj obali, to jest na zapadnoj strani reke Drine?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Na lijevoj strani kad ideš niz Drinu, od Ustiprače dole ka mom selu, a ne desno. Lijeva strana od grada, kada idemo iz grada, mi smo, moje selo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koji od ta dva mosta, ili da li je taj kamion prešao neki od ta dva mosta u Višegradu?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Svi su prešli.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koji od ta dva mosta je prešao kamion u kom ste se vi vozili?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Stari most gore. Prvi od gore, kod Ustiprače. Stari most.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li tačno da je taj ceo most bio pun vojnih kamiona?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Da, tačno je.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kamioni su prevozili ljude, a da li su neki od njih prevozili i artiljerijsku ili neku drugu vojnu opremu?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Kamioni su prevozili ljude, za kamionima prikačena artiljerija.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste prepoznali nekog od civila koji su prevoženi u tim kamionima? Da li su svi oni bili Muslimani?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Svi.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste, među civilima u tim kamionima, videli ikoga ko je po nacionalnosti bio Srbin ?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Pa, teško je to reći. Nije bio Srbin ni jedan, samo Muslimani iz tih dole sela, mojih.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada je vaš kamion došao do kraja mosta, na desnoj obali reke, šta ste tada videli?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Na lijevoj strani, na lijevoj obali. Na lijevoj strani je bila bašta i topole i tu su ljudi stajali maskirani, obojili se, nagarili se farbama, u čarapama nekim, samo oči vire ... Velika kolona nas, dole. Ja nisam mog'o, smio gledati, jer ubiće me onaj vojnik. Samo sam draknuo, normalno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ti ljudi koje ste videli su bili na desnoj obali reke, da li je to tačno?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Da, da. Mi smo prešli most sa naše strane i tamo, leva strana dolazi tamo ... Tek dolazimo na desnu stranu, i pored nas su topole, kod mosta, pravo pa ulijevo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dakle, kažete da kada ste napuštali most, ti ljudi su stajali sa leve strane mosta?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Kada prelazim tamo Drinu, hoću u grad, ovdje sa naše strane kad prođem, dolazi lijevo, ovako, u gradu. Prelazim, dolazim u grad. Idemo prema stanici, kroz grad, stadion.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li znate gde se nalazi hotel "Višegrad"?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Hotel "Višegrad" ... Odmah kad pređem preko mosta, na lijevu stranu, "novi hotel" ga zovemo. I tu su oni bili postrojeni, redom, skroz naniže onom ulicom, manjom. I psovali su nas tako, eto. A mi smo posle, onda, malo gore, cesta koja ide kroz grad, idemo na stanicu, kolona.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li da nam kažete šta su vam oni tačno rekli?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Ovi dole što su stajali? Pa, govorili nam, psovali nam "balijsku" majku. Viču: "Nećete još dugo, balijsku vam majku, zaklaćemo vas". Ja sam mislio da će nas skinuti s kamiona. Nekako smo prošli pored stadiona.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Mogli ste to jasno da čujete na mestu gde ste sedeli u kamionu?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Pa, da. Nema dva metra od njih, tu, kako stoje blizu ceste.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su i vojnici koji su bili na tom kamionu takođe mogli da čuju te pretnje?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jesu čuli. Oni su se smijali.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste, u bilo kom trenutku, čuli ili videli da je bilo ko od tih vojnika išta preduzeo kako bi zaustavio te pretnje upućene Muslimanima?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Ne, ne, ne. Niko nije ni prst mak'o, nego nas gledaju tako ... Da nas popiju očima.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li možete da kažete Sudu koliko je, otprilike, po vašem sećanju, bilo tih ljudi čija su lica, kako ste već rekli, bila maskirana?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Pa, bilo je, tamo koliko sam vidio daleko, 50 metara cestom, lijevo, postrojili se, popunili cestu do ivica. More je bilo, ne mogu sada reći nešto što nisam izbroj'o.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je kamion u kom ste bili, u jednom trenutku, odvezao ljude na autobusku stanicu u Višegradu?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Nisam dobro razumio.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je kamion u kom ste bili, u jednom trenutku, odvezao ljude na autobusku stanicu u Višegradu?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jeste. Čitava je kolona došla na stanicu i sav taj narod je doš'o na stanicu. I na kamionima i u malim kolima što su bili, sve je krenulo, i veliko i malo, računajući da će neko da nas zaštititi. A to je išlo slabo. Nije niko to, koliko sam vidio, pokuš'o da makne, od ovih vojnika mladih, da zaštititi ikoga.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Rekli ste Sudu da ste prepoznali jednu osobu koja je stajala pored puta, da li je to tačno?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Na toj lijevoj strani, među tim ljudima, je li?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Mislim na osobu za koju ste rekli da je plakala.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Ne sjećam se.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste videli neku osobu kako plače pored puta?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Kada smo krenuli i prolazili pored ljudi i stanice, bio je jedan čovjek koji je skakao u nebesa i prišao našem kamionu i koliko se ja sjećam, rek'o:" Oni su ga odveli iz ... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)* ... iz kamiona, Mušana Smajića. Odveli su ga iz mog auta. Odveli su mog sina, Mušana Smajića, iz mog auta."

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Šta ste mislili, na koga se odnosilo to "oni"?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Nisam, žao mi je što nisam njega naš'o da ga upitam kakav je to događaj bio. Samo je tako zapomag'o, skače u nebesa. Kolona je stala, pita ga, šta ja znam ... I tako, žao mi je što nisam utvrdio zašto. Samo nema sina, nikada, više od tada, od toga dana ... To treba da on kaže pravo, ono, ko mu ga je oteo. Mora da zna ko mu ga je oteo, da prepozna nekoga.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sada bih želeo da pređemo na ...

SUDIJA HANT: Mislim da bi bilo bolje da nastavite ispitivanje posle ručka.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: Sada ćemo da napravimo pauzu do 14.30. Nejasno je da li svedok u prethodnom iskazu misli na svog sina ili na nečijeg drugog sina. Mislim da smo upravo iz transkripta izbrisali ime nekoga ko zapravo nije njegov sin. Sve je to veoma konfuzno. Vrat ćemo se na to kasnije, gospodine. Zahvaljujem se. Sada ćemo da napravimo pauzu.

SVEDOK VG-116: Nije to bio moj sin.

(pauza)

SUDIJA HANT: Izvolite, gospodine Grum.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, pre nego što nastavim, hteo bih da razjasnim par formalnosti u vezi sa dokaznim predmetom koji je pominjan danas, kao i sa video-materijalom koji je prikazan pod oznakom "dokazni predmet Tužilaštva broj 142". Predlažem da se on preimenuje u "dokazni predmet Tužilaštva broj 142-1". Časni Sude, tu traku nećemo sada da podnesemo u sudski spis, želimo samo da ustanovimo neke osnovne činjenice u vezi sa drugim delovima video-materijala koji se odnosi na jednog drugog svedoka, ali ja sam je predao sekretaru na čuvanje i ona će tu da ostane dok taj drugi svedok ne završi svoj iskaz. Časni Sude, na osnovu dogovora sa advokatom Odbrane, gospodinom Domazetom, predlažem da se u sudski spis uvrste i dokazni predmet broj 142-2. To je slika koja je skinuta sa video-snimka i prikazuje ključni trenutak tog snimka. Takođe bih zamolio da se taj dokument usvoji pod pečatom, jer se u njemu otkriva identitet svedoka.

SUDIJA HANT: Nisam siguran da ćemo to na taj način da postignemo, ali, u svakom slučaju, to ćemo i da uradimo, naravno, ako nema prigovora. Kako ste ga nazvali, slika skinuta sa video-snimka?

TUŽILAC GRUM: To je fotografija skinuta sa video-trake.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, da li imate neki prigovor na ovo?

ADVOKAT DOMAZET: Ne, časni Sude. Nemamo prigovor.

SUDIJA HANT: Dakle, to će da bude dokazni predmet P142-2 i u spis će da bude unet pod pečatom.

TUŽILAC GRUM: Samo još jedna stvar. Pre par dana, svedok je označavo stvari na dokumentima P131 i P133. Na žalost, oznake su ispisane flomasterom koji se neće videti na fotokopiji dokumenata. U dogovoru sa Odbranom, mi smo dali dozvolu da neko iz Sekretarijata ponovo iscrta te iste oznake nekom vrstom olovke, što će da omogući da taj dokument bude reprodukovan za Sud.

SUDIJA HANT: Nadam se da ćete ovaj put da koristite olovku crne boje. Da, dobro se sećam toga. U redu, zamolićemo zamenicu Suda da to uradi kada bude imala slobodno vreme, ukoliko ga, uopšte, bude i imala. Hvala vam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dobar dan, gospodine VG-116.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Dobar dan.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pre pauze za ručak, vi ste spomenuli neku osobu koja vam je govorila nešto o svom sinu. Da li se sećate svog iskaza?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Sjećam se.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kako bi za zapisnik sve bilo jasno, sin o kom smo govorili je njegov sin, a ne vaš, zar ne?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Ja, njegov, njegov. Moj je staj'o na autu, a njegov je stajao tu ... Prema stanici kada smo krenuli, kolona. Smajić Mušan, on pomaže, kaže: "Oteše mi sina." Nisam dobro upućen ili sa kamiona ili sa auta, tako nešto. Rek'o i ost'o zapomažući on na cesti.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koliko je, otprilike, bilo Muslimana ...

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: ... u stanici, na jednoj krivini, u sred grada ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada ste stigli na autobusku stanicu, da li je na njoj bilo drugih Muslimana?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jeste, bilo je dole ... Skoro pun stadion. Bilo je na hiljada ... Kada su dočerani dole, ja nisam pit'o.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ja vas pitam za period pre nego što ste stigli na stadion, kada ste došli na autobusku stanicu ...

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je tačno da su ...

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Prije ... prije.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je tačno da su i drugi Muslimani, poput vas, na autobusku stanicu stigli vojnim kamionima?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Ja ne znam, ja samo znam za te kamione što su iz naših sela išli, gonili Muslimane. Valjda su i prije to doterali, ranije. Ja se nisam raspitiv'o.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste kasnije toga dana otišli na fudbalski stadion u gradu?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Nisam ja iš'o ozgore-dole. Nisam ja smio sići u grad.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste otišli na neki fudbalski stadion u Višegradu?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jesam otiš'o kada su nas tu dotjerali, taj dan. Više nisam iš'o ... Kasnije.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U kom delu grada ... Gde u Višegradu se nalazi taj stadion?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Na železničkoj stanici. To je kasnije bila autobuska stanica, prekrojili ... A na lijevoj strani, ovako ... Napravljen je stadion za utakmicu. Tu su nas dotjerali. I našao sam tu skoro pun taj stadion. Žene i djece tu ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li možete da kažete Sudu koliko je, otprilike, Muslimana bilo prikupljeno na stadionu, toga dana?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Koliko sam vidio sa ulice, iz svijiu sela okolo, tu je bilo i sa desne strane Drine sam pozn'o i sa lijeve. Sve što je god sela, tu sam naš'o, pozn'o sam narod. Ali, kako su oni došli tu, ja nisam pit'o. Nisu mogli doći peške, ta sela su daleko od grada.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su tamo, takođe, bili i vojnici Jugoslovenske narodne armije?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Normalno. Sve su bili digli puške ovako ... U zrak. Narod se prep'o, da ne bi izginuli. Došao je onaj sa helikopterom, i vojska je njemu prišla. Zovu ga Ojdanić. I tu su nešto o nama pričali, pričali ... I onda su odredili da stanu dva vojnika, ovako, jedan do drugog, da svaki čovjek mora proći kroz njih ... Između njih, da pregledaju sve, ima li ko ... Šta traže, oružje, šta, ja ne znam. I kad je sve prošlo, onda je raja zatražila ... Pada mrak ... Ne sme da ostane,

ova moja, iz mojih sela, idemo kući. A on kaže: "Mušići su sa desne strane, blizu grada, a sa lijeve strane", moje selo, "Jelačići i Brstanica." Kaže: "Ta dva sela su oslobođena, možete ići kući." I mi smo ... Kako je ko znao, kroz grad se provlačili, svaka razna čuda da nas ne bi pohvatali ovi sa čarapama i obojeni.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste videli te iste ljude kada ste odlazili iz grada??

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Pa, ja sam ih vidio po gradu, hodaju. Rasule se bile one kolone što su postrojili. Kasnije su po gradu hodali, more ih je bilo tu. Ja sam bio ... Svaki je bježao, krio se, samo da ih ne uhvate. Da nas ne uhvate, da dođemo kući.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su vam oni nešto rekli, vama ili ljudima oko vas, kada ste krenuli da napuštate grad?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Ja to ne mogu reći kada sam ja malo bolje vijug'o, izviđ'o kuda ću proći. Kao ja, samac.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, sada bih zamolio da se veliki dokument 17-1 na kom je uveličana slika pogleda na Višegrad, postavi kako bi svjedok mogao da pokaže neka od mesta o kojima je govorio.

SVEDOK VG-116: More ako bi ja to video, tu kartu.

SUDIJA HANT: Tu nastaje problem. Najlakše bi bilo da pređemo na privatnu sednicu, jer, kada svjedok ustane i počne da pokazuje na karti, gubi se efekat distorzije koji štiti i lice.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: Uredu, preći ćemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

SUDIJA HANT: Ponovo smo na javnoj sednici.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine VG-116, nakon što ste se vratili kući, da li je, u nekom trenutku, u vaš dom došao kapetan Bunardić sa spiskom imena?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Dolazio je Pavle, Bunardić Pavle. On je bio taj komandant. Tada kad je došla vojska, on se postavio tu u te ustanove dole, u kasarne, nisu kasarne, kuće tu, u Crniću na izlazu onde ... Odakle ja dolazim, sa sela, tu. I tu su oni sedeli normalno, stalno, sa komšijama mojim i braćom. A Pavle je bio glavni, po selima je 'od'o svaki dan, tražio oružje da se mora predati ... Ovo oružje koje imaju, lovačko oružje, nije bilo nikakvo oružje nego lovačko. I naredio je, ko ne preda

bilo koje drugo oružje i ako ima, da će se likvidirati ta osoba. I ko je god šta im'o živo, iš'o je da dâ i njemu i u grad, samo da ne bi strad'o narod.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je on jednog određenog dana došao u vaše selo, kada ste ga videli da nosi spisak imena Muslimana koje je tražio?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Pa, ja sam ... Nastavili su možda drugi dan, treći, te operacije. Ja sam dole njima stao, siš'o sa konja kod te vojske. E, tu su moja braća. Tu im je bio logor, tuširali se, pili, drugovi bili. Mene, otprilike 10 dana, žena mi je bila u Sarajevu, im'o sam, dobro, te sinove, mlađi mi je bio u kući. Ja mu rek'o da kuva pasulj, nije bila tu moja žena. A onda mi odosmo da kopamo njivom, desno. A ti se oko mene skupljaju, igraju lopte oko mene, tu na moje livade. Onda, ja nisam to obraćao pažnju kada je zapucalo, tamo sa jednog brega koji ide mojoj kući od Drine i dobro sam vidio da mi oko nogu padaju oni ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su pucali na vas?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Ne znam, a samo su oko mojih nogu kugle padale. I samo da to kažem, našao sam bio jednu kuglu ... Kruška mi je bila onde, kako sam iš'o, kopao dole ... Onde je put u njivi, kruška je dole ... Ja sam priš'o bio kruški, našao sam jednu kuglu u kruški. I onda sam ja, znam da mi je djete ostalo u kući, da će ga ubiti ... Vojska, kolona velika. Ja bacim motiku tu i trčim putem kući da bi spasio dijete. Taman smo se u mojoj avliji susreli, kažu meni: "Eno onoga što sjedi dole svaki dan sa djecom, sa nama, a ovde se kriju beretke". Kaže: "Držite staroga, živoga ga ne puštajte." A jedan nosi, mali vojnik, jednu malu cijev neku, nisam im'o vremena da gledam, kaže: "Da mu odmah kuću palimo!" Onaj jedan vojnik reče, pošto sam rek'o da sam služio armiju u Beogradu, tamo-vamo, da poznajem Srbiju. Rekoh: "Sedite malo, onde pred kućom", ima livada. Jedan vojnik kaže: "Nemoj to ... Odmah." Kad su seli tu, Pavle je komandant bio, pita mene: "Imaš li ti, stari, rakije?" Rekoh. "Vala, slučajno nemam." Drugi pita: "Ima li ovde srpskih sela?" Rekoh: "Ima, evo ti odmah tu. Da nam kažeš, je li skoro ili ikad, tu pogin'o neko od Muslimana ili koja je kuća zapaljena? Nikad se to nije desilo. Idemo sada da vidimo." Kaže: "Majku im njihovu, ova stranka ... SDS nas stalno zove ovamo, pobiše nas Muslimani." Rekoh: "Nije tačno, mi svaki dan sjedimo zajedno i pijemo." Onda ja odem na verandu, uzmem sito što se brašno seje, zahvatim orahe dva, tri puta, i snesem očišćene orahe, da ih malo smirim. Onda, Pajo drži spisak: "Da mi kažeš ... taj i taj ..." nared'o u tim strankama ko je bio i ko je u policiji bio i tako to. Rekoh: "A šta je, gazda Pavle ... kada smo izlazili iz stadiona, lično je pročit'o Ojdanić, kada je rek'o da idemo ... kaže da se nalazio taj i taj i svi su ti prišli Ojdaniću, zašto bi ja sada odgovar'o za te ljude što ih tražite, a dole ste ih pustili, ako je neko kome kriv. Da mi kažeš gde je koja pećina" Gde je koja pećina, rupa, ja to nikada nisam vidio. Kad, pomoli se moj sin, dole baš što smo zajedno sa njima stalno kod moje braće, ostale mi cipele, on mi nosi cipele. Kad oni, jedan se zaleće, uzme cipele, razvali mu cipele, traži nešto u cipelama. Kaže Pajo ... Jedan uvijek ide sa njima u šubari, civil, iz Srbije valjda, došao sa vojskom, valjda i kaže Pajo ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Izvinite, gospodine VG-116, želmi da razjasnimo par stvari koje ste pomenuli. Rekli ste da je neko iz grupe vojnika rekao: "Da mu odmah kuću palimo". Da li su, koliko vi znate, oni mislili na vašu kuću?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Odmah je jedan komadir rekao da mi kuću spale. Ja sam ih smirio, rekao sam da sam ja bio vojnik u Beogradu, poznajem sve gradove i sela. Tako su seli, dao im ja oraha, tako ... Vadili spisak toga i toga ... Pećine, ja nisam znao. Kaže: "Kamo tvoje oružje?" Rekoh: "Ja nemam." Onaj više: "To je civil." Dugo se sa mnom zadržav'o: "Podaj, bolje. Ubiće te, podaj. Nek me ubije sad, ja to nemam." U to vrijeme sin izbio od kuće, nosi cipele i kaže: "Gde mi je onaj drugi brat, tu?" Onaj što mi je sin. Kaže Pajo: "Kakav sin, kakav sin?" Pa, rekoh: "Ovde mi je sin ost'o da kuva ručak, ne znam gdje mi je." Kaže: "Ovoga ti teram dole, on ti je talac. Ako mi ne dovedeš tog sina, ovaj ti je gotov. Pa, gdje ću vas, gazda Pavle, naći? Znaš gdje mi je komanda." I okrenuše za ... Skočiše, odvedoše mi sina.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine VG-116, da li su ti ljudi, u nekom trenutku, odveli vašeg starijeg sina? Molim vas da odgovorite sa da ili ne, ako je to ikako moguće.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: I govorim o tom sinu. Odveli toga ispred kuće. Onda sam ja za njim krenuo da ispratim, kao što imam običaj...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dozvolite da vam postavim jedno drugo pitanje. Da li su oni pokušali da sa vama naprave dogovor u vezi sa starijim sinom? Da li su pokušali da naprave dogovor sa vama kako bi vas nagovorili da im dovedete i mlađeg sina?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Naredili mi da moram ... Ako ne dovedem toga sina, da će ovoga ubiti, što ga vode dole. I da će doći sutra da popale ovo ... Svo selo da pobiju. I ja sam ispratio njih dole, donekle, o onda mi kažu vojnici, jednoga zovu Zarić, kaže: "Bolje ti je da jedan pogine, nego dva." Drugi kaže: "Neka on izabere sudbinu." Ja se vratim nazad, zovem toga svog sina, pobjegao je gore u šumu, gore uz kuću. Pomolio se dole i ide sa njim ovaj komšija Fadil, bili se skupili gore, igrali se lopte. Kaže: "Babo, šta me zoveš?" Rekoh: "Naredio mi komandant da moram tebe dole voditi." Kaže: "Pa ti mene vodiš da me kolju, ni kriv ni dužan." Ja rekoh da moram. Fadil kaže: "Bolje da mi vodimo ... Bolje da nas vodiš dole, nas dva, nego da nam sutra popale selo, bićemo mi krivi. Ovako manje žrtava ima." Ja sam zgrabio dole, odmah za njima, gde mi je dole rek'o, gde im je komanda. Dole sam i' naš'o, igraju karte, oficiri i Pavle. Reko': "Druže komandante, ja sam doveo. Evo, dva mladića." Kaže ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Izvinite, gospodine VG-116. Da li ste svog drugog sina odveli na mesto gde su Muslimani dovođeni na ispitivanje?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Pa, ja sam doveo tu gde mi je rek'o Pavle. Tu gde im je komanda ... Tog drugog sina, mlađeg, jer je naredio ako ne dođem da će mi pobiti svo selo i popaliti. Onda je on rek'o jednom vojniku: "Vodi ga tamo." Kad tamo ... Ima jedna vikendica, tamo ono isleđivanje ... Privremeno rade to, pa onda šalju u zatvor u Višegrad. Ja sam zamolio onoga što zovu Zarić: "Ubiće mi sina tamo, idi mi

tamo ... Zaštiti ga." On kaže: "Da im jebem Boga i sunce. Pobiću vas. Dosta je toga naopaka posla." On je krenuo u vikendicu za mojim sinom, ja sam za njim ... Pobjegnem dole, preko ceste, pod jednu štalu. Taman je Zarić uš'o u vikendicu, u tome ja izviri'o iz štale, pojavi se vojni kombi iz grada. Ja virim, kako je doš'o vojni kombi do one vikendice, pokupiše ih ... Još je nekih tu bilo. Ja se opet sakrijem ... Odvedoše ih u zatvor.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine VG-116, da li ste u nekom trenutku uspeli da ih ubedite da oslobode vaše sinove? Da ili ne?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: U ono vreme gore, kod kuće, je li?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada ste otišli na mesto gde su odvedeni na ispitivanje. Da li ste mogli da izdejtstvujete oslobođenje vašeg sina iz tog pritvora?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Pa, ja ... Ja sam onda otiš'o kod sestre. Tu mi je bila sestra ... Kad su oterali tog mlađega sina, ovoga starijeg nema, nije tu gdje je rek'o da će biti, taj mi sin ... Kod Pavla, gdje je rek'o da će biti ... Prevario me. Onda sam otiš'o ... Uz'o sam ja jedan imenik i zvao sam bio, dva dana, što sam znao bio pravoslavnih ljudi, da kurtališem sina zatvora. Tu, ne mogu sada reći ko, jedan mi je rek'o da će ih pustiti i "nisam ja komandant zatvora. Zatvor je preuzeo Užički korpus. Pustiće ih sigurno, pa makar mene ne bilo." Ja sam bio tu dva dana kod sestre, opet non-stop zvao ženu mu, sina mu, tamo-vamo. Kaže: "Idi kući, nema ti žene. Gore ti je stoka." Toga čoveka žena: "Pustiće ih čovjek." Ja gore dolazim, žene pomažu: "Šta ću, Muhamede, nema nam djece. Pustiće ih, doći će oni danas." Tako da je prvo doš'o Fadil Jelačić, a kasnije je došao taj jedan mladić i kasnije je došao moj jedan sin i drugi i prvi i drugi. Pustili su ih. Pustili su 14 ljudi, a ne samo moje. Taj dan.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine VG-116, pomenuli ste da ... Da li su vam ti ljudi zapretili da će vam spaliti celo selo, ako na to mesto ne dovedete svoje sinove. Da li vam je toga dana selo spaljeno ?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Pa, to ... Pošto sam ja odveo njemu ... Nije. Tako mi je rek'o da, ako ne odvedem ovoga mlađeg sina ... Ja sam odveo, normalno, njemu dole sina.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je vaše selo toga dana spaljeno?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Ja sam odveo ... Nije zapaljeno, pošto sam izvršio njegovo naređenje.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ali da li je vaša kuća, u nekom trenutku, ipak spaljena?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Mi smo tu ... Bili po šumama dugo meseci, krili se. Imali smo ... Svaka kuća po pet, šest bunkera, jer tu granate, sa desne strane Drine ... Nije mog'o da ostane ni list nekome od šljiva ... Pa, imali smo jedan dvogled jednog lovca. Tu je blizu, ta desna strana. Svaki drugi dan ili treći, idu vojni kamioni, iz Užica dovlače granate. Artiljerija je postavljena od Višegradske Banje, pa dole do

Trševina. Tenkovi, topovi. Mi ih gledamo, fino, kako penju gore tenkove u visinu, da svaku kuću moraju pogoditi...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ali, da li je vaša kuća, u nekom trenutku, ipak spaljena? Bio bih vam veoma zahvalan ako biste mogli da odgovorite sa da ili ne.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Nije momentalno. Spaljena je kada smo se mi povukli, sva sela odatle. Samo, mi smo se tu dugo krili, po šumama narod, tih pet-šest ... 10 sela.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je tačno da su sve kuće u vašem selu bile spaljene?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Da. Ne možeš ni jednu vidjeti ... Ne znaš gdje je bila.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su sve te kuće iz vašeg sela pripadale muslimanskim porodicama?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jesu, sve.

TUŽILAC GRUM: Hvala vam, gospodine VG-116. Časni Sude, nemam više pitanja za ovog svedoka.

SUDIJA HANT: Izvolite, gospodine Domazet.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT DOMAZET

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospodine, ja bih vas prvo pitao upravo ovo poslednje o čemu ste govorili. Koliko je vremena prošlo posle ovog događaja sa oficirom vojske i odvođenja vašeg sina, kada je vaša kuća i ostale kuće zapaljene? Koliko je vremena proteklo?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Pa, proteklo je vremena dosta. Mi smo tu bili po šumi, na kuće su granate padale, srušile ih, nije ni jedan ostala kuća što nisu je srušili, nije ni jedna ostala štala. Ništa na zemlji nije ostalo. U šumi nisi mogao ostati živ, subotom, zovu ih vikendaši, tada nas pobi, nikad ne prestaje, dolaze pitomci iz Užica, to je tačno ... Vežbaju se na nama artiljerijom ... Ali, gospodine, ostavili su oružje tamo, dali su kome su dali sa one strane ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospodine, ja vas molim da odgovarate na moja pitanja, konkretno ono šta vas pitam. Dakle, rekli ste da su vaša kuća i selo zapaljeni kasnije, dok ste se krili, niste bili ... Koliko je to, vremenski, posle ovog događaja o kome ste govorili, kada je vaš sin odveden i pušten tog dana? Koliko dana ili meseci, ako je to duže vremena?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Duže vremena je prošlo. Mi smo bili u tim šumama, imali bunkere. Kad smo krenuli svi, vidimo ne možemo ostati tu, nikako.

Onda je, kasnije, krenulo koji su ostali ljudi, ja to ne mogu sve da pamtim, po šumama ... Krenula je jaka ofanziva iz Višegrada, vojske razne i preko tih naših sela prešli i tada su kuće sve spalili.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Moram da priznam da nisam najbolje razumeo odgovor, ali pitaću vas nešto drugo. Da li pamtite dan kada je Užički korpus JNA napustio područje Višegrada?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Nisam znao da ću doći ovdje, pa da pamtim to ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ne, nisam mislio na datum, nego da li se sećate tog odlaska Užičkog korpusa?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Sjećam se da su otišli. Bili su jedno vrijeme, a koliko su bili ... Ja nisam to pamtio. A kada su otišli nazad, tada, mene interesuje, možda ću pogriješiti, ko im je ostavio topove, tamo, da postave da nas tuku, ko im je slao kamionima municiju da istovaraju, ko im je slao obuku da se vježba ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ja vas molim da ...

SUDIJA HANT: Trenutak, gospodine Domazet. Gospodine VG-116, vi morate da odgovarate na pitanja. Ako tužilac želi da nešto dodate svojim prethodim odgovorima, imaće prilike da vas to kasnije i pita. U ovom trenutku, molim vas da samo odgovarate na pitanja koja vam postavlja gospodin Domazet. On vas je pitao: "Da li se sećate tog odlaska Užičkog korpusa", a vi ste rekli: "Da." I to je vaš odgovor na to pitanje. Gospodine Domazet, možete da postavite sledeće pitanje.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala vam, časni Sude. Da li je paljenje vaše kuće i u vašem selu, bilo posle tog dana kada je Užički korpus napustio Višegrad? Da ili ne?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Posle, posle, kada je kolona vojske izašla da pretresa sela, tada su zbrisali sve.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospodine, da pokušamo da se vratimo na onaj prvi dan kada ste kamionom prevezeni u Višegrad. Kako ste danas rekli proizilazi da ni vama nije jasno bilo zbog čega idete u Višegrad. Da li sam dobro razumeo?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jeste, nije mi bilo jasno. Izvini, malo sam bio nervozan. Nije mi bilo jasno kuda idemo, samo nam je bilo malo jasno da će nas pobiti, jer smo gledali snimke dole, oko Bijeljine. Svaki je mislio da će izginuti, eto, to je tačno ... Da se nećemo vratiti. Zato sam otišao iz šume da pustim stoku iz štala ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je tada u vaše selo ... Brštenica, je li tako?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Brštenica, Jelačić, tako ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je sa vojskom došao i, ovde pod imenom, VG-22 svedok? Vi znate o kome se radi.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Da. Jeste, bio je tu taj svjedok.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Šta je on govorio tada? Da li je pozivao da pođete sa vojskom u Višegrad?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Pozivao je ... Da idemo dole, ka Drini ... Traži nam spasa. Tada sam ja napustio ... I otišao sam pustiti stoku. A možda je otiš'o da traži ... Ja nisam to ispitiv'o. Znam da ga je narod molio: "Šta da radimo? Ako odemo ka Drini, dole nam nije dobro. Ako ostanemo u šumi, gore su nam sela ranije dobila oružje, pravoslavni ljudi i odijelo." To se može i dokazati da im je neko proturio i oružje u srpska sela i odijelo. Zato smo pobjegli prema Drini.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Molim vas. Dakle, svedok VG-22 je bio u selu sa vojskom i pozivao je i vas i ostale meštane da krenete sa vojskom u Višegrad, da ili ne?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Ja ... Nešto se ne sjećam toga.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Upravo ste, malopre ste rekli da je razgovarao i da je govorio o tome da idete u Višegrad.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Govorio je da idemo u Višegrad ... Tu sam ja bio, malo, trenutno ... Narod ga je upućiv'o da ide da nam traži spasa, ne znamo kuda ćemo, šta ćemo ... Toga 22, da ide tražiti spasa narodu. Verujem da je otiš'o.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Vi ste tog svedoka VG-22 lično poznavali?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jesam, poznavao sam ga. Bio je sa nama u koloni prema stadionu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li vam je on rođak, odnosno vi njemu?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: U kakvom ste srodstvu, ako možemo da znamo?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Od brata mi sin.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, vi ste mu stric?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Da, da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Inače, u to vreme je on bio ...

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Sa narodom.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Molim vas da ja završim pitanje. Da li vam je poznato da je bi istaknuti funkcioner?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jeste.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: I svjedok VG-22 je sa vama i vojskom, takođe, išao u Višegrad kamionima?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jeste.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Spominjali ste, mislim da je to malo zbunilo ovde prisutne, da ste dovedeni na stanicu, autobusku ili bivšu železničku, je li tako?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Ja sam otiš'o ranije iz te grupe naroda da pustim stoku i dole sam siš'o od ceste ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ne, ne, u Višegradu, molim vas.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Nisam se ja to zbunio ... Višegradu ... Prešli most, kolona čitava i gore se malo kroz grad ide, do mosta i odmah ti je gore stanica. Sad, ne mogu ti na karti pokazati, kad ja ne vidim te sitne crte, baš u detalje ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je tačno da je stanica pored samog gradskog stadiona?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Tačno, samo dole malo lijevo ... Dole napravili stadion za utakmice.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada ste vi došli kamionima do stanice, dosta je ljudi već bilo na stadionu?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Dosta. Više od pola stadiona je popunjeno. Ja nisam pit'o kako su ... Na koji način su došli. Preko Drine desno, tamo ... Sa desne strane sela.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, taj skup nije bio na stanici, već na stadionu koji je pored stanice?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jeste, na stadionu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Tada ste videli da je helikopterom došao neki oficir koji je kasnije govorio i da su ga nazivali "Ojdanić", je li tako?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Jeste. Jeste. Iskupila se vojska oko njega.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je on govorio da možete da se vratite u svoja sela, odnosno, ona sela koja ste pominjali, za koja su govorili da su bezbedna ili oslobođena, kako ste vi upotrebili izraz?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Mi smo tu ... Ne znamo šta će sa nama biti, pa smo tražili šta da radimo, da idemo, bližnja ova sela, kući. On kaže da čekamo da nešto malo pregledaju. Tako govori tamo onijem ... Bio je taj tu i u njega ovaj VG-22, kaže: "Nešto da završimo." Onda su postrojili vojsku i svaki je morao doći između vojnika da pretresaju torbe i odijela. I kada je sve to završeno, onda je on rek'o: "Brštanica, Mušići, Jelačići, ova bližnja sela smo oslobodili. Morete ići kući."

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dobro. Hvala, to ste rekli. Kada je reč o tom pregledavanju stvari, kako ste naveli, da li su vojnici pregledavali da li ima oružja ili

su nešto drugo oduzimali, odnosno, da li su oduzimali ... Pljačkali ljude ili su samo pregledavali da li ima oružja i puštali vas ...

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Nisu pljačkali. Vojnici ti nisu pljačkali, ja nisam vidio da su pljačkali. Ja lično ne mogu reći to.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Pa, šta su onda tražili od svih vas koje su pregledali?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Nije nam jasno. I ženske su, da izvineš, pretresali, ovako, kako ne valja i pod pazduh žene ... Ono, neugledno, nije to bilo kako treba. Narod nema ništa, samo nosi torbu i malo hrane nosi od kuće. Ništa drugo. Narod nema oružja nikakvih, kad je ranije pokupljeno sve, lovačko oružje ko je drž'o pod pravom. Šta su tražili, nemam pojam ja to, samo su pretresali mnogo pravo, mnogo i krvnički su pretresali svaku stopu i cipele. Zašto, ne znam.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ali niste primetili da su bilo šta oduzimali od ljudi?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Nisam ja primjetio da neko ... Da li je neko drugi primjetio ... Ja sam bežao u stadion, tamo, u one žice tamo. Pobjeg'o bio u one žice, da se skoro ne vidim. Tako je svak', boj'o se, šta će sa nama sad da bude. Možda je nešto neko vidio, drugi kako su se ponašali.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je u to vreme, neposredno pre tog skupa na stadionu, stanovništvo Višegrada izbeglo iz grada? Da li vam je to poznato?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Nego što su došli?

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Onda je gore o'šlo iz Višegrada mnogo naroda, tamo. Kuda ko ... Môre je o'šlo ... Iz stanica, iz vojnog odsjeka i još naroda je, môre, napustilo, môre, môre ... To je narod primjetio, nekako ... Prigustilo je bilo, da će udariti, doći da ... U taj naš Višegrad, jer mor'o je zato što su moja sela dva, Gornja Lijeska i Donja ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Molim vas, nisam to pitao. Molim vas da odgovarate na moja pitanja. Da li ste tih dana čuli za problem hidroelektrane, da neko drži elektranu i da želi da pusti branu? Da li je to bio problem zbog kojeg su mnogi napustili Višegrad? Da li to znate?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Ne mogu to ... Ja znam da je na centrali bio neki Murat, a vojska je išla gore, čuo sam, od korpusa, da to ... Nešto s njima rade po centrali. Još je, možda, bilo na centrali ljudi ... Samo, tada je svak' čuo da on hoće da pusti vodu ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Nisam vas razumeo, jeste li čuli da on želi da pusti vodu, da je to bio problem?

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Radi centrale? Ne, ne, od vode niko ne bi pobjeg'o. Jedino nas je uplašilo što se znalo, otprilike, da će se to okupirati Višegrad, pošto je u selu, gore moja dva sela ... Naoružato bilo, dato mnogo oružja ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Molim vas, nisam vas pitao za oružje. Molim vas ...

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Da ... Nije od toga narod bježao, od centrale.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Nemam više pitanja za svedoka.

SVEDOK VG-116 – ODGOVOR: Hvala i vama.

SUDIJA HANT: Dodatna pitanja?

TUŽILAC GRUM: Nemamo dodatnih pitanja za ovog svedoka, časni Sude.

SUDIJA HANT: Hvala vam gospodine VG-116. Ovim se završava vaš zadatak. Zahvaljujemo vam se što ste došli da svedočite. Sada možete da idete.

SVEDOK VG-116: Hvala i vama i veoma sam srećan što sam vas sve vidio.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, možda bi bilo najbolje da skinete slušalice kada želite nešto da raspravite sa svojim suzastupnikom, kako ne biste morali da se derete.

ADVOKAT DOMAZET: Da. Upravo sam mu to i rekao.

SUDIJA HANT: Da. Gospodine Grum, pre nego što odete ... Znam da advokati imaju različit pristup ispitivanju svedoka, ali, dozvolite da vam predložim, za svedoka kao što je bio ovaj, najbolje bi bilo da mu kažete: "Samo odgovarajte na moja pitanja, i ja ću da vas vodim kroz svedočenje." Vi ste sami i pre davanja iskaza, morali da uvidite da će ovaj svedok tako da se ponaša. Ako ovakvom svedoku dozvolite da samo priča, bićemo preplavljeni nebitnim podacima. Ali ako ga vi vodite kroz svedočenje i kažete: "Šta se desilo tog i tog dana? Gde ste otišli? Sa kim ste razgovarali", brže ćemo da završimo svedočenje.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, ja sam to njemu mnogo puta rekao. Juče sam mu to rekao mnogo, mnogo puta. Mislim da je samo bio previše uzbuđen što se nalazi u Tribunalu i to ga je inspirisalo da raspreda priču ...

SUDIJA HANT: Mislim da je to, ako mi dozvolite da to primetim, vaš stil ispitivanja kog se obično pridržavate i smatram da bi bilo mnogo efikasnije ukoliko biste, ponekada, prekinuli svedoka i usmerili ga pitanjem. Možda niste mogli da kontrolišete ovog svedoka. Pored toga, ranije smo govorili o vaših najboljih pet svedoka. Pretpostavljam da ste iscrpeli taj broj, kada je reč o svedočenju o napadima na muslimansko stanovništvo?

TUŽILAC GRUM: Biće ...

SUDIJA HANT: Trebalo je da ograničite broj svedoka koje ćete pozvati da o tome svedoče.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude. Ja, namerno svoje svedoke nisam hteo da ispitujem o stvarima koje je ovaj svedok, odgovarajući na pitanja gospodina Domazeta, izneo u svom iskazu. Jedino šta sam u iskazu ovog svedoka želeo da istaknem je spisak ljudi, te smo se zato i potrudili. Neke od svedoka smo odbacili, a takođe, u glavom delu iznošenja naših dokaza, nećemo da pozivamo svedoke koji bi govorili o činjenicama koje su već uvrštene u dokazni materijal.

SUDIJA HANT: Znam da je on imao nove podatke o proterivanju i nadam se da smo time završili pozivanje svedoka koji bi samo govorili o napadima na muslimansko stanovništvo, jer, koliko ja vidim, do sada nije postojao nikakav spor po tom pitanju.

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: Uredu. Ko je vaš sledeći svedok? Izvolite, gospodine Osogo.

TUŽILAC OSOGO: Gospodine predsedavajući, naš sledeći svedok je gospodin Mevsud Poljo. Mevsud Poljo.

SUDIJA HANT: Hvala. Gospodine, molim vas da pročitate svečanu izjavu sa papira koji vam daje poslužitelj.

SVEDOK POLJO: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA HANT: Gospodine, izvolite, sedite. Izvolite, gospodine Osogo.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC OSOGO

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Hvala, gospodine Predsedavajući. Gospodine Mevsude Poljo, da li možete da potvrdite svoje ime za zapisnik? Možete li da nam kažete svoje ime?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Poljo Mevsud.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Kada i gde ste rođeni?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: 4. maja, u selu Vlahovići.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Gde se nalazi to selo?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: To se selo nalazi 15 kilometara od Višegrada.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste oženjeni?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li imate dece?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Koliko dece imate?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Troje.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Koje je vaše trenutno zaposlenje?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Sada, momentalno privatno se bavim nekim poslovima.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Gde ste živeli krajem 1995. godine, izvinite, krajem 1991. i početkom 1992. godine?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Živeo sam u selu Vlahovići.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li su, u to vreme, na glavnom putu između Prelova i Župe bile postavljene barikade?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Jeste, bilo je par barikada.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li znate zašto su postavljene te barikade?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Pa, narasle su neke tenzije između srpskog i bošnjačkog, odnosno muslimanskog naroda.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste nakon podizanja tih barikada napustili svoje selo?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Barikade su bile podignute mjesec dana, a ja nisam napušt'o svoje selo. I prolazio sam na te barikade, nekada skoro na silu, a nekad ... Jer one su bile više noću, a danju su se one ukidale.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste vi, ipak, u nekom trenutku tokom 1992. godine napustili svoje selo?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Jesam. 1992. godine sam, među prvima, napustio moje selo. To je bilo negdje u ... Ne mogu da se sjetim ... U martu mjesecu, mislim ... Nisam siguran. U aprili, možda ... Ne mogu sada odmah da se sjetim.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: A zašto ste napustili selo?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Pošto je bilo mješovito stanovništvo i onda je došlo do pucnjave, došlo je do uznemirenja kada su napadali naša sela, uveče, iz raznih oružja, zpravao, iz pušaka manjih kalibara. Pucato je iz naših kuća, bili smo opkoljavati, ona sela pogranična, morali su da bježe. Plašili su se i bježali su u unutrašnjost.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Kuda ste vi pošli kada ste napustili svoje selo? Kuda ste otišli?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Napustio sam prema Žepi.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Gde ste, u području Žepe, tačno živeli?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Živeo sam u jednom manjem selu, Slap, na samoj obali Drine. Zapravo, preš'o sam tamo, u to selo. I tu sam ost'o sve do jeseni 1992. godine.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Možete li da nam preciznije odredite koliko je Žepa, otprilike, udaljena od Višegrada?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Dvadesetak kilometara, mislim. Nisam siguran.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste, kada ste živeli u Slapu, u oblasti Žepe, imali neki posao?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Čime ste se bavili?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Pošto je bila brana pustana i Drina je bila poplavila ono područje, bila je povećata i kada se ona povukla u korito svoje, ostalo je veliko blato. Onda sam ja sa još jednim mojim komšijom otišli sa dva auta, do Slapa i nismo mogli da pređemo Drinu, da priđemo Drini, jer čamci su bili na drugoj strani. Onda smo pozvali otuda da dođu i ovi su malo čistili blato, skidali, a mi smo sa ove strane. I tamo smo rekli kakva je situacija u Župi, u mom mjestu ...

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Slobodno nastavite.

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: I onda, kada smo očistili da se može prići Drini, vodi. Onda smo uzeli nekol'ke čamce i tamo smo rekli onima iz Žepe da će sav narod iz Župe morati da napušta, da bi oni ispraznili svoje kuće, neke i da bi ih mogli prihvatiti, jer tamo ne mogu više ostati. Nemoguće je više ... Prijeti velika opasnost.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Dok ste izvršavali te poslove, da li ste bili deo gupe koja je izvlačila tela iz Drine?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Da, jesam. Prvo smo nekoliko dana prebacivali, sa ove stane, naše rođake i komšije, da pređu na onu stranu. I tamo, kada smo prešli na onu stranu, onda sam dobio zaduženje da budem noćni stražar na obali Drine, dole, na samom jezeru, sa drugim mještanima iz Žepe. I taj sam pos'o obavlj'o ... Jedan ... Mjesec dana sam bio na straži.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Odakle su dolazili ti leševi koje ste izvlačili iz reke?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Leševi su dolazili Drinom, od Višegrada.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Kada ste prvi put videli da ti leševi plutaju rekom?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Jedan leš je ... Prvi leš je doš'o polovinom maja, stariji čovjek koji nije im'o nikakve dokumentacije kod sebe, jedino je im'o neke recepte, lekove. Dijabetes je im'o, lečio se od šećerne bolesti. Onda smo ... Bile su veze sa Rogaticom, za Žepu je opšitna bila Rogatica i onda je došla policija i sudije iz Rogatice i oni su to telo izvukli, obradili, onako kako se radi ta obdukcija ... Ne znam kako se to sve naziva. Drugi leševi su počeli dolaziti u junu i julu mesecu.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Koliko dugo ste vi radili na toj funkciji, to jest koliko dugo ste radili taj posao, da ga tako nazovemo?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Ostao sam, mislim, do oktobra mjeseca iste godine. Septembar ili oktobar.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Koliko leševa ste vi i vaše kolege uspeli da izvučete za to vreme?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Koliko se sada sjećam da smo izvukli 170, 180 leševa. Posle mog odlaska, koliko sam ja čuo, čula-kazala, čini mi se da je još desetak, 15 leševa.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Recite nam šta je bila vaša uloga u toj grupi? Šta ste tačno vi radili?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Ja sam u toj grupi ... Bila je jedna grupa u kojoj su dva ili tri gospodina zadužena, koji su znali sa čamcima ... Da veslaju, ono, bez motora, da se zatrkuju u vodu i da vade leševe, u ono vrijeme noću, kada je bila straža i izjutra ranije, dok se nije providelo. Bio je zadužen ... Mislim da je tih leševa najviše povadio jedan mladi imam, hodža, Muratagić, zaboravio sam kako se zove. On je sam više od pola tih leševa povadio. Mislim da je stotinjak leševa sam povadio. A moja je uloga bila da izvađene leševe, koji su izvađeni iz vode, da pokušamo prepoznati, da se pretresu. Bili su još pet ljudi koji su pretresali, vadili im predmete iz džepova i sve što se nalazilo kod njih. Radili smo tako što, ako se leš ... Ako se kod leša pronaš'o neki dokumenat, pasoš, lična karta ili zdravstvena knjižica ili vozačka dozvola, taj leš, odjednom, nismo ga dalje pretraživali. Odjednom smo ga kopali u jamu neku ... Nije duboko, jedno pedesetak santimetara, zavisno od ... Ako je bilo više leševa, onda smo mogli onde kopati dublje, a ako je bilo manje, onda se kopalo bolje i dublje. A ja sam upisiv'o, ako se zna ko je i šta je, pis'o sam mu godinu rođenja i ono šta je. Ukoliko se nije znalo, ako leš nije imao ni jedan dokumenat, onda smo ga opisivali, kako je ubijen ... Odeću, obuću, veličinu, marku i bilo šta od predmeta što bi se našlo kod njega bilo je oduzeto i stavljali smo na stranu u neku kesu, zamotavali i čuvali za dalje.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Možete li da nam kažete koji je procenat tih leševa koje ste izvukli iz reke su činili muškarci, a koji žene, deca?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Ženski pol ... Žena ... Ženski pol ... Koliko se ja sada sjećam, bio sam po neki put i odsutan, išao sam za hranu, nabavl'j'o sam hranu i malo sam se bavio i nekakvim ... Iš'o sam i u lov na divljač, falilo je hrane, mislim da

se radilo, najviše do 10 žena. Sedam, osam žena, koliko se ja sjećam. Ženskog pola. A, ono su muškarci bili, možda 170, 160 ljudi.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste rekli da su ostatak bile žene ili muškarci?
SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Nisam dobro razumio pitanje.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Pitao sam vas o procentu žena, muškaraca i dece među tim leševima, ako se toga sjećate? Možda je došlo do problema u prevodenju.

SUDIJA HANT: Gospodine Osogo, mislim da je u pitanju loš prevod na francuski. Prevod na engleski jezik je sasvim jasan. Svedok je rekao: "Sedam, osam žena, koliko se ja sećam. Ženskog pola. A ono su muškarci bili, možda 170, 160 ljudi."

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Hvala vam, gospodine predsedavajući. Reci te nam, u kakvom su opštem stanju bili ti leševi? Ne tražim od vas da pojedinačno opišete stanje svakog leša, već da nam kažete u kakvom opštem stanju ste zatekli te leševe.

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Molim vas, samo da objasnim ovo. Ja sam rek'o da je muškaraca bilo 160 ili 170, a žena je bilo do 10, sedam ili osam žena. Ne znam da li ste me sada razumeli. A djece, što ste pitali, djece je bilo dvoje do troje. To su mala djeca od nekol'ka mjeseca.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: To je sada sasvim jasno, gospodine Poljo. Ali da se sada vratimo na moje poslednje pitanje. U kakvom su opštem stanju bili leševi koje ste izvadili iz Drine?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Tjela koje smo vadili iz Drine, bila su u vrlo lošem stanju. Bila su masakrirana. Ne znam, to je teško opisati, sada ... Mogu da počnem od glave. Bilo je 15, 16 leševa kojima nije bilo pola glave. Nekoliko leševa je bilo, nije imalo jedno oko, neki nisu imali oba oka. Bilo je polomljenih nogu i ruku. Bilo je leševa koji su bili puno modri, izudarati po leđima, po prsima. Bilo je par leševa da im je polni organ odsečen. Sećam se dva leša, da im je polni organ odsečen. Njihove mošnice, kako se kaže, su im bile do kolena, tako ... To je oko tih muškaraca. Uglavnom, prelaćivani su bili i to oni koje smo pregledali, skidali bili do gole duše, koji nisu imali dokumente a ovi koji su imali nešto od te dokumentacije, njih nismo gledali ništa, nego smo samo ih odma' bacali i kopali ih. Jer, bilo je granatiranje i žurilo se, bilo je vruće, leševi su mnogo smrdeli. Drina je sva bila ... Tri mjeseca nisi mogao prići Drini od smrada.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste uspjeli da izvadite sva tela ili je bilo tela koja, zbog nekog razloga, niste mogli da izvadite?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Tjela su se ... U početku se nismo znali snaći, nismo znali šta da radimo, par dana su prolazila, plutala i išla su dalje tjela. Onda smo se pokušali malo organizovati, bila je moja jedna inicijativa da pokušamo vaditi neka tjela. Ja sam im'o gore dva brata zaposlena u jednoj fabrici i bio mi je i stric i rođaci neki, jer smo ... Kada smo bili na straži, primjetio sam da prolaze takva ta tela i, eto,

tako smo se dogovorili da pokušamo da što se može izvaditi, izvadimo. Nismo izvadili, možda 20 posto tih tjela, a ono je prošlo noću i šta ja znam ... Moglo se samo vatati noću, radi granatiranja i nešto izjutra, dok je još bila magla.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li je bilo tela koja su se toliko raspala da prosto niste mogli njima da rukujete?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Bilo je tela koja su tako zaudarala ... Koja su bila kao da su u veš mašini, sve polomljeno, tako da ... Posebno kod dvoje male djece, od dva do tri mjeseca. Bili su u nekoj jutenoj vreći, prvo u plastičnoj vreći uvezati, pa onda u jutenoj. Kada smo te vreće pohvatali, sa žiletom smo ih rasekli i videli smo da su oni mala djeca, nije se nikom gadilo, da to nismo htjeli ... I jedno smo golo djete, pokušao je baš ovaj Muratagić da ga vadi i ja sam bio na tom čamcu i mi smo pokušali da ga izvučemo, od njega se izvlačile noge, ruke ... I tako da nismo mogli, pustili smo ga da ide niz Drinu.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Dakle, tela koja ste uspeli da izvučete i pregledate, su bila, da tako kažemo, u manje-više prihvatljivom stanju? Da li je tako?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Jeste, tako je.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li biste mogli da nam opišete u kakvom je stanju bio prvi leš koji ste uspeli da izvučete?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Prvi leš, onaj koji je došao negde u maju mjesecu ... Bio sam prisutan cijelo vrijeme pored sudije, dok je bio opis ... Nisam ništa mog'o primjetiti, ni da li je ubijen ili se samo utopio, bacio se u vodu. Uglavnom, nije bilo po njemu onih ... Ne sjećam se bilo kakvih udaraca ili nešto modro ili polomljeno.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li je, možda, to telo imalo rasečene genitalije ili razbijenu lobanju?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Ja sam ovo sada govorio o čovjeku koji je doš'o u maju mjesecu, a tjela koja su počela u junu, mislim, u junu ili julu, dolaziti ... To su dolazila tela svaki dan. Prva tjela su dolazila sa, koje smo mi uhvatili, prvo su prolazila neka tjela, jedno vrijeme. Onda, mi koje smo uhvatili, to su bila tijela sa razbijenim lobanjama, potpuno lobanja polomljena, do očiju. Nisu imali, uopšte, mozak. Ribice su, one male, im ulazile u one čaure gore, u glavu. I bile su im polomljene noge. Nekog jedna noga, ne znam koja.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Ta tela koja su bila u takvom stanju, izvađena su iz reke u, otprilike, junu mesecu, zar ne? Otprilike?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: U junu su bila tela u svežijem stanju, a kasnije, kako je odmicalo vrijeme, u samo leto, onda su tela dolazila u lošijem stanju. Mislim da su svi zločini koji su se desili, da su se pretežno desili u junu i julu. U junu mjesecu oko 70 posto il' 90 posto.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Možet li da nam, takođe, opišete u kakvom stanju je bilo telo žene čiji je jezik bio iščupan?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Sjećam se. Jedna je žena, mlađeg doba, do 30 godina, došla u ćebadima umotata, gola i jezik joj je bio izvađen i vezat kanapom, žicom, sad sam zaboravio, ne mogu tačno reći. Izvučen, uglavnom, jedno 10 santimetara i vezan za glavu, na stranu, prema uhu ovako.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste, takođe, iz Drine izvadili, odjednom, više ženskih tela umotanih u čaršave?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Jeste, jedne prilike. Mislim da su još dvije mlađe žene i jedna starija žena od pedesetak godina i dijve, možda, tako, do 30 godina. Da su tako slično došle.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste uspeli da identifikujete kome je pripadala ta ćebad? Da li su oni pripadali nekoj određenoj osobi ili instituciji?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Za ovu jednu djevojku, ona je posle došla, je l' tako? Tri-čet'ri ženske su došle odjednom. Jedna je žena mlađa, djevojka mislim da je, i ona se zvala, prezicala se zapravo, mislim da Smajići ili Smajilović prezivala. Ona je jedno gore mjesto, mjesto blizu moga mjesta, Lasci se zvalo, Lasci nešto, ne znam ni ja tačno. Lasci selo. I ta je djevojka došla sa još dvije ... Ona je došla u odjeći, lepo obučena. Imala je ... Kod nje je pronađen, u kožnoj jakni, imala je pasoš od druge jedne djevojke koja je radila u vani, u Austriji (Austria) ... Mislim ... Jeste, u Austriji. Mi smo tu ukopali, samo smo joj oduzeli tu dokumentaciju. Imala je nešto novca u ... Oko sebe, u nešto je bila ušila neki novac. Kad smo to sve završili, rekli smo o kome se radi. Pričalo se ... Pošto su tu svaki dan dolazili roditelji, dolazile žene od muževa i tako gledale da nekoga ne bi svoga prepoznale ... I kada smo rekli za tu djevojku, oni su rekli da nije tačno, da je ta djevojka živa, da je ona prešla negde gore, u selo ... Selo Luka, gore, negdje u Luku da je prešla i da je ona gore živa i da bi to neko drugi mog'o biti i tako. I onda su došli od te djevojke njen brat ili otac, njena familija neka je došla, da vide sa istom tom djevojkom koja je bila živa. Ona je ... Došla je zbog te dokumentacije. Ona se prepala, pošto je ranije radila van zemlje, pa je njoj dala svoje papire i taj novac da je ne bi ubili, pošto je ova bila siromašna ...

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Hvala vam, gospodine Poljo. Recite nam, za zapisnik, koje boje je bila ta ćebad? Govorili ste o tri žene čije ste leševe, umotane u čaršave, izvukli iz reke.

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Jeste. Dve još ... Još dve mlađe žene i jedna starija žena, otprilike ... Ili jedna mlađa i starija žena, kao da su majka i ćerka bile. Bile su u ćebadima ... One su bile, tako, u ćebadima su bile i još je jedna starija žena, ali, mislim, kasnije ... Sumnjam da je to moja tetka bila i ona je taj isti dan došla. A ćebadi ... Šarena su ćebad bila. Ćebad u kvadratiće, kockice, mislim, boja kafe, braon boja, većina braon boja.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li je ta ćebad, možda, mogla da bude vlasništvo tog hotela?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Pošto je tu bilo, ovako ... Pošto se našla dokumentacija od ove djevojke, pošto su došli približno u istim razmacima, isti dan, u

nekol'ka sata i smatralo se, pošto su ta sela negdje gore, a i ja sam bio u tom hotelu "Vilina vlas" i vidio sam, otprilike, ćebe neko kod rođaka kod kog sam iš'o u posjetu, a i bilo je još ljudi koji su to potvrdili, da bi mogla biti ćebad iz hotela "Vilina vlas"

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Koje boje ...

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Ta djevojka je morala da prođe pored tog hotela, odozgo i još te druge dve koje nisu imale dokumentaciju. Ovi su jedni prepoznali da su ti njihove komšije, mislim da se o nekoj Smailović radi. Ona je rodnom iz Kamenice, a udata je ... Nekog je šumara sestra, ćerka ... A udata je u to gore Vlasce, kako se zove selo i morala je pored hotela proći, pa i tako ...

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste iz Drine izvadili tela na kojima je bilo rana koje su napravile puške ili pištolji?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Da. Sjećam se dvojice. Nisu mi komšije, ali blizu su, dobro sam ih poznavao. Jedan je bio majstor, nešto mi je radio na kući ... Kako ... Sada se ne mogu odmah sjetiti ... Zvao se Hamed, Hamed Kešmer i Ibrahim Kešmer. Oni su najlakše ubijeni. Oni su samo ustreljeni, imali su iz puške po jedan metak u prsa udaren, ovaj, jedan je im'o jedan metak, a ovaj drugi je imao dva metka. Jedan je im'o u prsa, a jedan je im'o u vrat. Bili su lepo obučeni, čisti, friški ... Friška tijela i kod njih su bile cigarete, normalno i sva dokumentacija. Kao da su pošli na neku zabavu, tako su bili uredni, obrijani i sve je kod njih tako pronađeno. Samo su se bili ukočili i dignute ruke, ruke su im bile ukočene ... U zrak podignuti' ruku.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Da li ste, u nekom trenutku, na nogama i telima žena, primetili tragove zlostavljanja?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Opisivali smo sve, otprilike, kako jeste. Bilo je tragova ... Bilo je tragova i po prsima i po vratu kod jedne ove mlađe žene i kod ove druge je bilo isto tako, što je prije došla. Ne sjećam se da li su ubijene oružjem ili nečim ... Da im je nešto polomljeno. Jedino otrovane ili zadavljene mogu biti.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: Nešto ranije ste rekli da je bilo predmeta koje ste skidali ili uklanjali sa tela i popisivali. Kakvo je bilo opšte stanje tih svari? Njihova odeća ... Da li su imali civilnu ili, možda, vojnu odeću?

SVEDOK POLJO – ODGOVOR: Predmeti ... Ja smatram da su predmeti upaljač ... Mislim da je najviše bilo praznih novčanika, prazne te kožne futrole su bile. Bilo je nešto zdravstvenih knjižica, bio je neki pasoš, vozačka ... Bilo je: recepti, papiri o nekretninama, od zemlje ... Bilo je nešto fotografija. Kod par leševa je bilo nešto novca ... Sećam se jednog, isto, čovjeka, kod njega je bilo 500 maraka, ušivenih. To je bio jedan iz Varnica nekih. I kod ove djevojke što sam ranije rek'o i kod nje je bilo nešto novca. Tako, sitni predmeti. Sećam se jednoga koji je imao pet-šest satova, na lancu, džepni satovi. I ono obično, po neki leš je im'o džepni sat sa sobom.

TUŽILAC OSOGO – PITANJE: A odeća ...

SUDIJA HANT: Gospodine Osogo, sada je 16.00. Sud će sada da završi današnje zasedanje i nastavićemo rad sutra u 9.30.

Fond za humanitarno pravo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje